

UKNF

URZĄD
KOMISJI
NADZORU
FINANSOWEGO

Sytuacja banków spółdzielczych i zrzeszających po III kwartale 2023 r.

Struktura sektora

Na koniec września 2023 r.

- Działały 492 banki spółdzielcze, tj. o 6 mniej niż we wrześniu 2022 r. oraz 2 banki zrzeszające.
- Spośród banków działających w dniu 30 września 2023 r. 307 było członkami systemu ochrony IPS BPS, a 175 IPS SGB.
- Poza IPS funkcjonowało 10 banków.

Wynik finansowy

- Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zwiększył się w stosunku do września 2022 r. o 45,7% (do 3 834 mln zł).
- Wszystkie banki wykazały zysk.
- Czynniki wpływającymi na wzrost wyniku netto były zmiany:
  - ✓ wyniku odsetkowego (zwiększenie o 1 520 mln zł),
  - ✓ kosztów wyceny aktywów (zmniejszenie o 358 mln zł),
  - ✓ pozostałego wyniku pozaodsetkowego (zwiększenie o 8,0 mln zł),
  - ✓ Pozostałych rezerw (zmniejszenie o 8 mln zł).
- Czynniki pomniejszającymi wynik netto były zmiany:
  - ✓ kosztów operacyjnych (zwiększenie o 394,5 mln zł),
  - ✓ podatku dochodowego (zwiększenie o 242,1 mln zł),
  - ✓ wyniku z prowizji (zmniejszenie o 33,2 mln zł),
  - ✓ pozostałych przychodów i kosztów (zmniejszenie o 21,7 mln zł).

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – **banki spółdzielcze**

Ryzyko kredytowe

- Należności banków spółdzielczych od sektorów niefinansowego i samorządowego wzrosły w stosunku do września 2022 r. o 2,1% do 82,4 mld zł.
- Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego nie zmienił się w ciągu roku i wyniósł 6,6%.
- Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego zwiększył się w ciągu roku z 60,6% do 68,5%.
- Utrzymuje się dobra jakość należności od osób prywatnych (2,3% wobec 2,1% rok wcześniej).
- Pogorszeniu uległa jakość portfela (udział zagrożonych w portfelu) finansującego przedsiębiorców indywidualnych z 13,3% do 13,5%.
- Jednocześnie poprawie uległa jakość portfela pozostałych przedsiębiorców z 16,1% do 14,4%.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – **banki spółdzielcze**

Adekwatność kapitałowa

- Fundusze własne banków spółdzielczych w stosunku do września 2022 r. wzrosły o 22,1% do 16,7 mld zł.
- Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wzrósł do 22,6% z 19,6% we wrześniu 2022 r., natomiast współczynnik Tier I odpowiednio do 22,2% z 19,1%.
- Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadały we wrześniu 2023 r. 254 banki wobec 210 we wrześniu 2022 r.
- Wszystkie banki spółdzielcze spełniały minimalne normy kapitałowe.

Depozyty

- Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w stosunku do września 2022 r. o 8,1% do 175,9 mld zł, w całym sektorze bankowym wzrosły o 11,5%.

Uwaga ogólna

- Niniejsza analiza uwzględnia wszystkie banki spółdzielcze działające nieprzerwanie od września 2022 r. do września 2023 r. (łącznie z bankami przyłączonymi przez nie w tym okresie i w okresach wcześniejszych, jeżeli analiza odwołuje się do takich).

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – **banki zrzeszające**

Informacje ogólne

Na koniec września 2023 r.

- funkcjonowały 2 banki zrzeszające:
  - ✓ Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie,
  - ✓ SGB-Bank S.A. w Poznaniu.

Wynik finansowy

- Banki te, na koniec września 2023 r. wykazały łącznie zysk netto w kwocie 70,2 mln zł.

Depozyty

- Depozyty w bankach zrzeszających zwiększyły się w stosunku do września 2022 r. o 17,9% do 46,8 mld zł, w całym sektorze bankowym wzrosły o 11,5%.

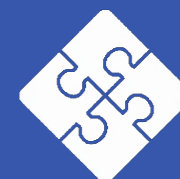
Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – **banki zrzeszające**

Ryzyko kredytowe

- Należności brutto banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego zmniejszyły się w stosunku do września 2022 r. o 4,9% i wyniosły 10,6 mld zł, zaś w przypadku samego sektora niefinansowego zmniejszyły się o 7,2%, do 7,3 mld zł.
- Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego oraz samorządów poprawiła się w stosunku do września 2022 r. Należy jednak zasygnalizować jej pogorszenie w przypadku przedsiębiorców indywidualnych, osób prywatnych i rolników.
- Zwiększył się poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego w okresie od września 2022 r. We wrześniu 2022 r. wyrezerwowanie to wyniosło 44,3%, zaś we wrześniu 2023 r. – 53,5%.

Adekwatność kapitałowa

- Fundusze własne banków zrzeszających na koniec września 2023 r. były wyższe o 13,4% niż we wrześniu 2022 r. i wyniosły 2,41 mld zł. Kapitał podstawowy Tier I stanowił 71,6% funduszy własnych (69,8% we wrześniu 2022 r.).

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – **systemy ochrony (IPS)**

Informacje ogólne

Na koniec września 2023 r.

- funkcjonowały 2 systemy ochrony:
  - ✓ System Ochrony Zrzeszenia BPS (308 uczestników),
  - ✓ Spółdzielczy System Ochrony SGB (176 uczestników).
- Oba systemy stanowią:
  - ✓ 94,6% aktywów sektora spółdzielczego,
  - ✓ 98,0% wszystkich podmiotów sektora spółdzielczego,
  - ✓ 93,5% wyniku finansowego sektora spółdzielczego.

Wynik finansowy

- Uczestnicy systemów ochrony wypracowały 3 650 mln zł zysku netto, żaden bank nie miał straty.

Adekwatność kapitałowa

- Fundusze własne banków należących do systemów ochrony na koniec września 2023 r. były wyższe niż przed rokiem o 3 165 mln zł i wynosiły 18 077 mln zł.
- Łączny współczynnik kapitałowy wzrósł z 19,7% do 22,9%.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – **systemy ochrony (IPS)**

Ryzyko kredytowe

- Portfel kredytowy bez instrumentów dłużnych banków uczestników systemów ochrony, na koniec września 2023 r. wyniósł 89 630 mln zł i wzrósł w ciągu roku o 2,0%.
- W stosunku do września 2022 r. jakość portfela kredytowego uległa nieznacznej poprawie, udział kredytów zagrożonych obniżył się z 7,1% na koniec września 2022 r. do 6,7% na koniec września 2023 r.
- Wzrosło pokrycie rezerwami i odpisami portfela kredytów zagrożonych z 59,93% na koniec września 2022 r. do 67,43% na koniec września 2023 r.

Depozyty

- Depozyty w obu systemach ochrony wzrosły w stosunku do września 2022 r. o 10,5% do 209 965 mln zł w sektorze bankowym o 11,5%.

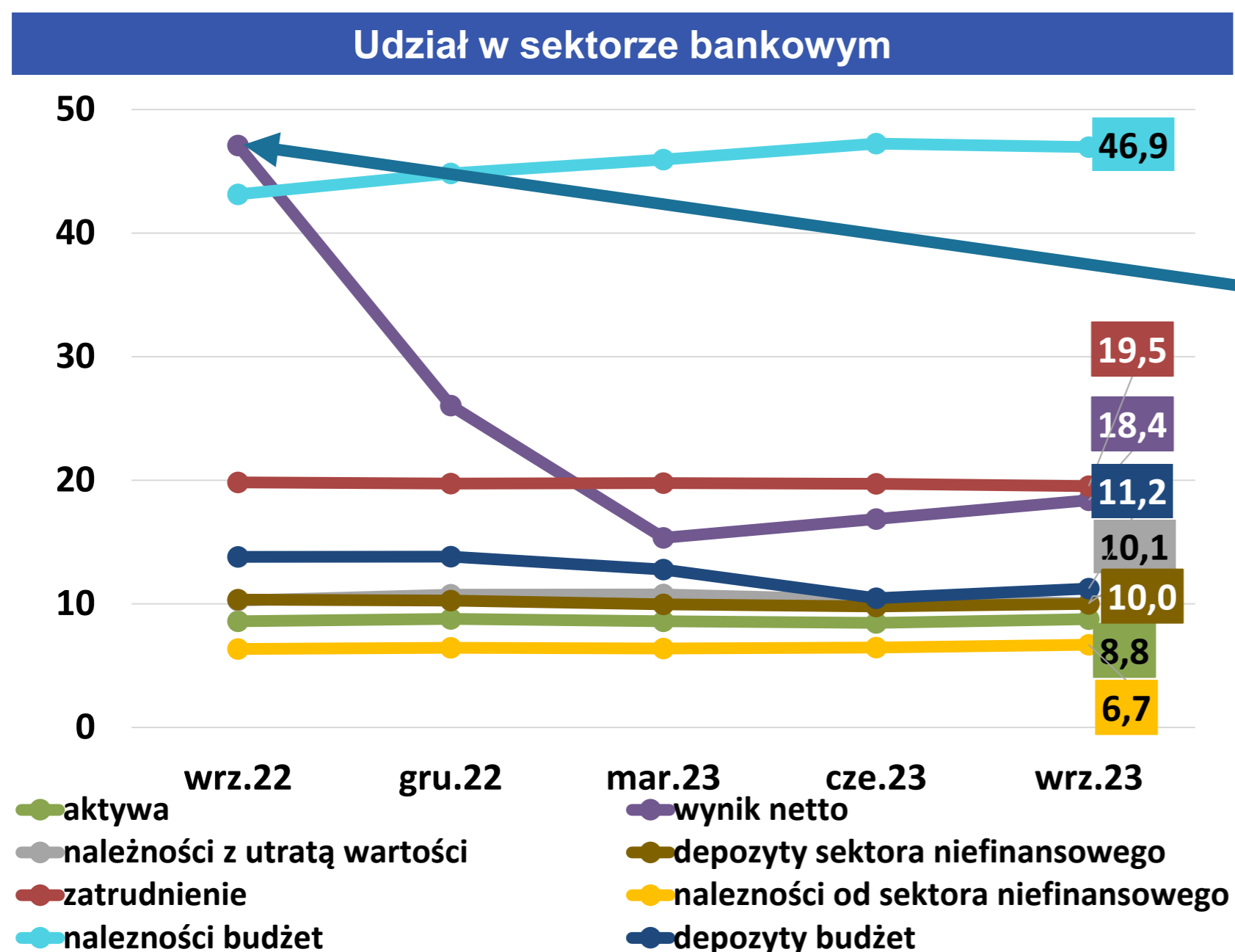
Fundusz Pomocowy

- Oba systemy ochrony na Funduszach Pomocowych zgromadziły kwotę 1 216 mln zł, z czego składki wyniosły 1 122 mln (92,2%), a wkłady 26,7 mln (2,2%), środki dodatkowe to 67,8 mln (5,6%).

Sektor spółdzielczy na tle sektora bankowego

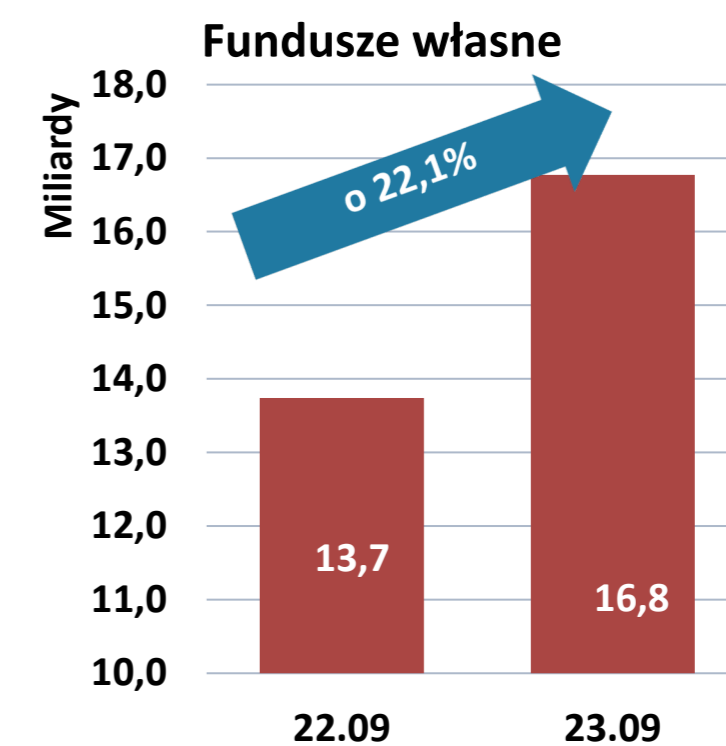
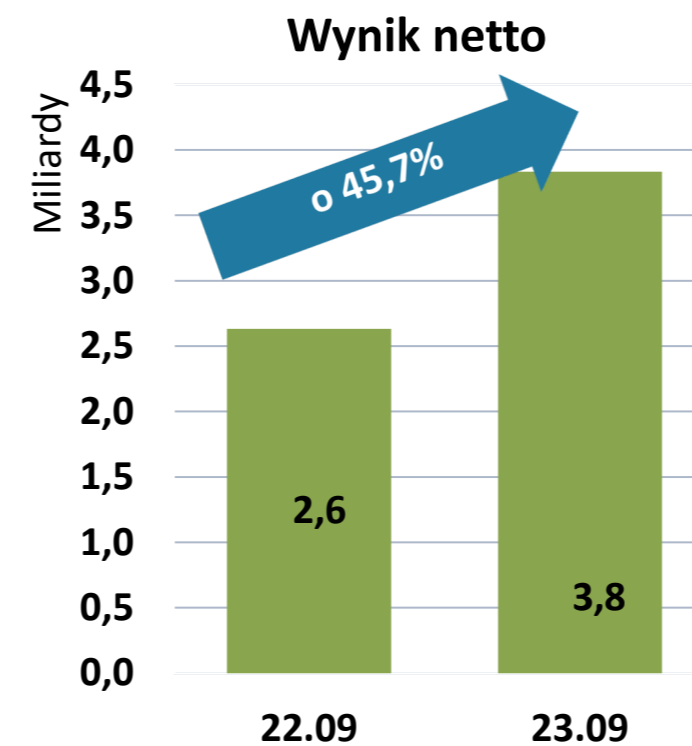
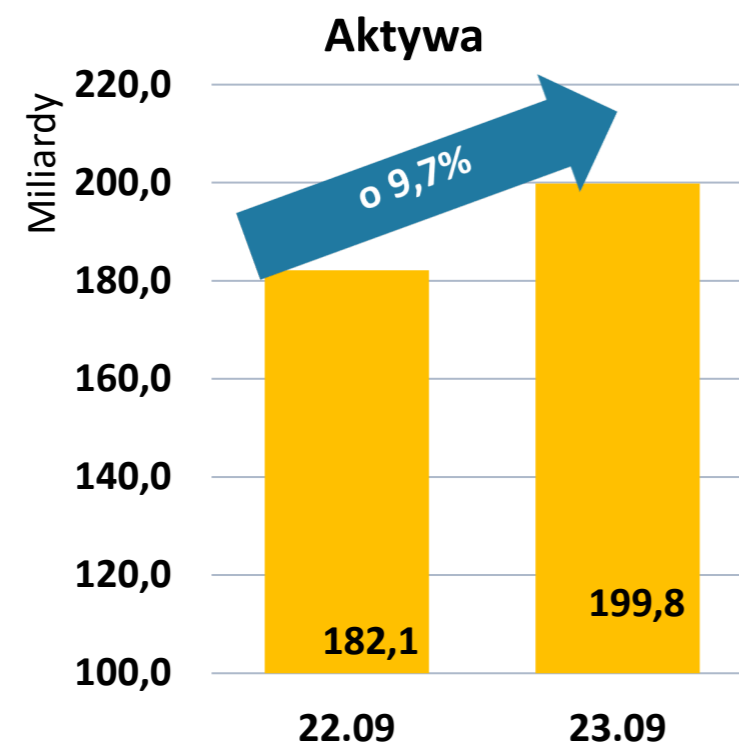
Zmiana udziału sektora spółdzielczego w wyniku netto we wrześniu 2022 r. spowodowana była znacznym spadkiem wyniku netto w bankach komercyjnych, spowodowanym utworzeniem rezerw na ryzyko prawne związane z kredytami frankowymi oraz wakacjami kredytowymi.

Banki Spółdzielcze

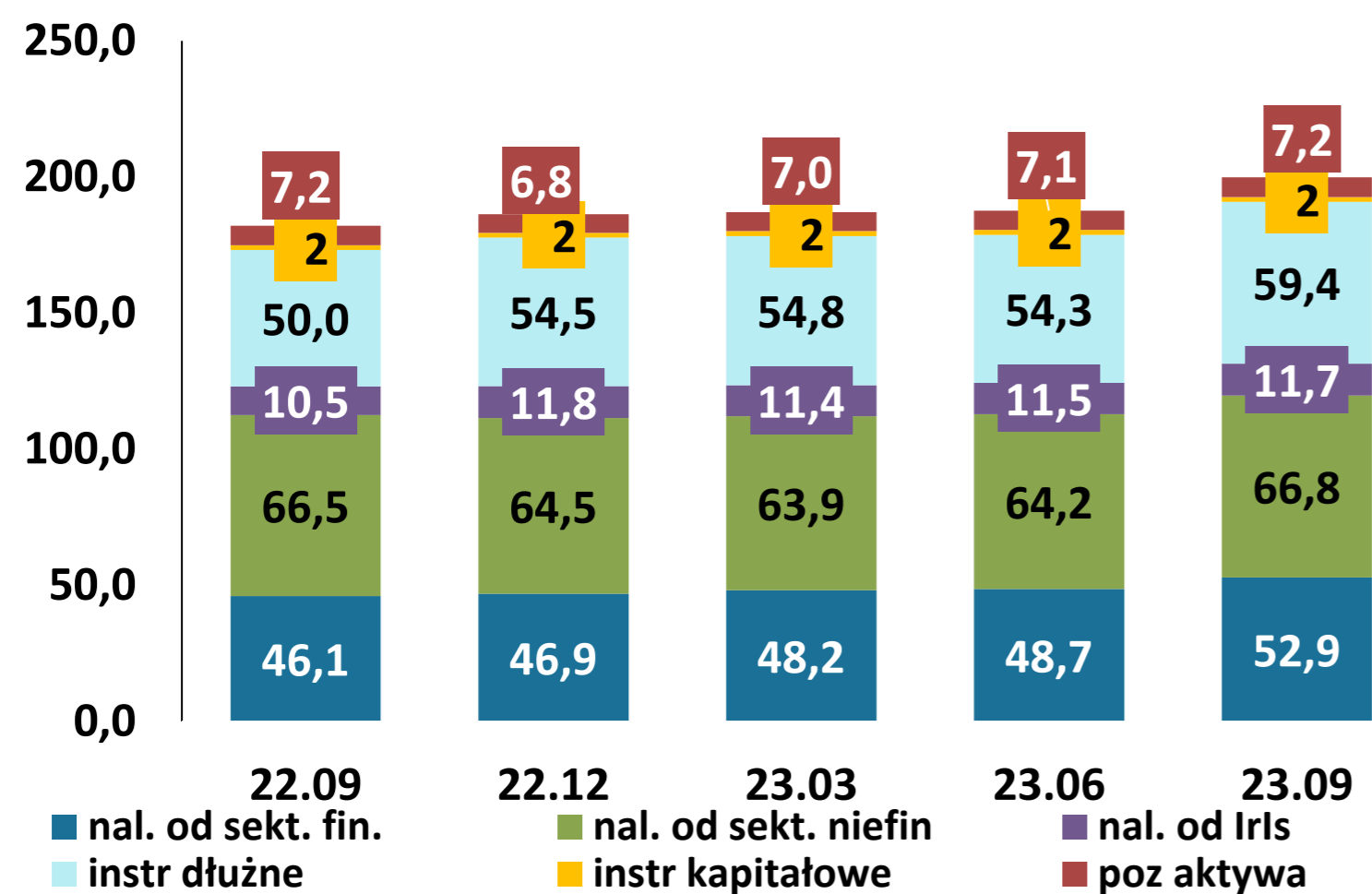
Banki Spółdzielcze - zmiany podstawowych wielkości

	ROA (%)	ROE (%)	C/I (%)	aktywa / zatrudnienie (tys. zł)	wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	TCR (%)	Tier I (%)	udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego (%)	poziom wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego (%)	relacja kredyty / depozyty - sekt. niefinansowy (%)
22.09	1,9	21,7	41,1	6,8	130,1	96,7	19,6	19,1	8,2	60,6	57,8
23.09	2,6	24,9	38,8	7,4	190,1	115,4	22,6	22,2	7,6	68,5	55,4

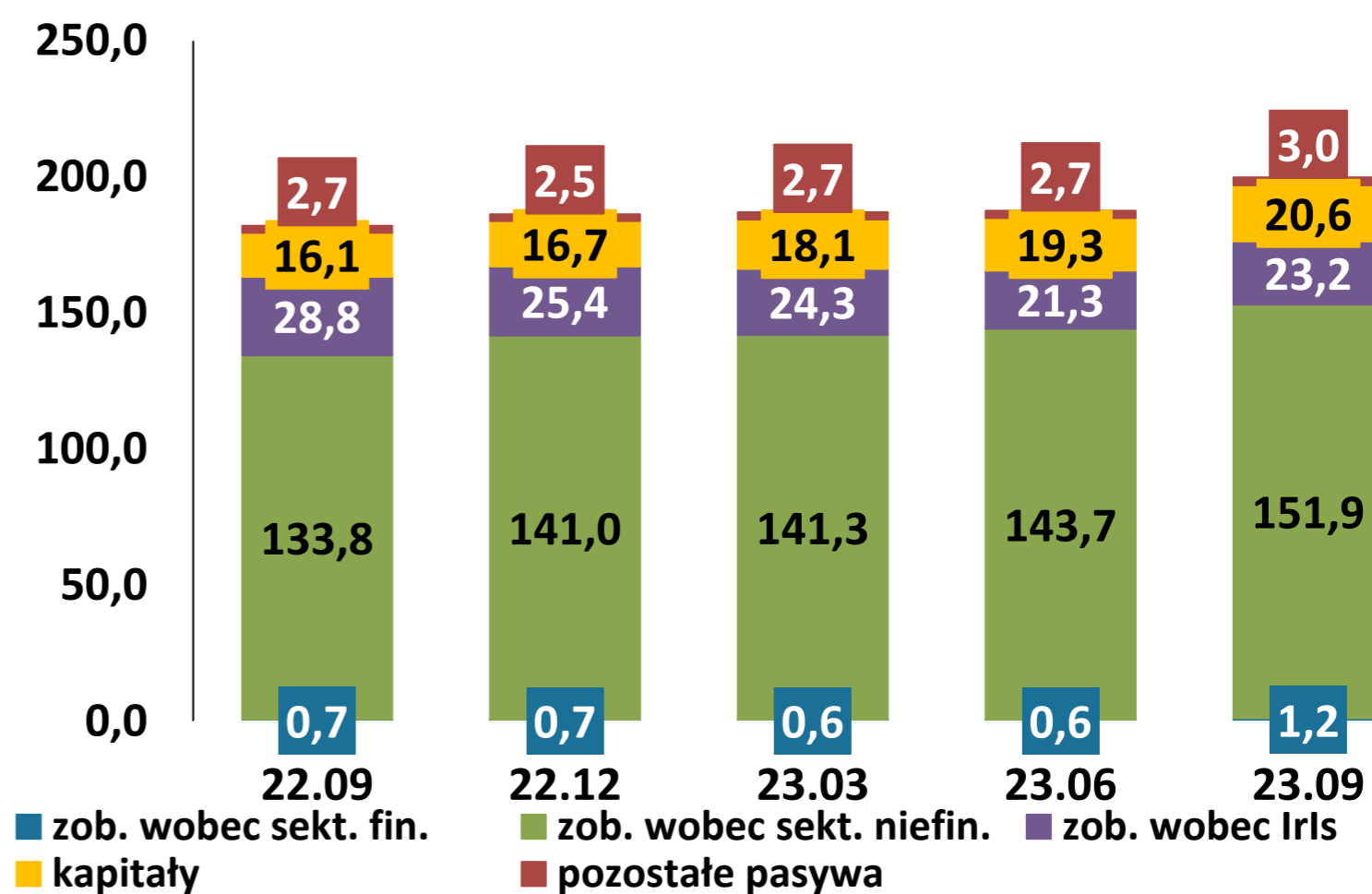

Banki Spółdzielcze - bilans

Aktywa - wartość w mld zł

Pasywa - wartość w mld zł

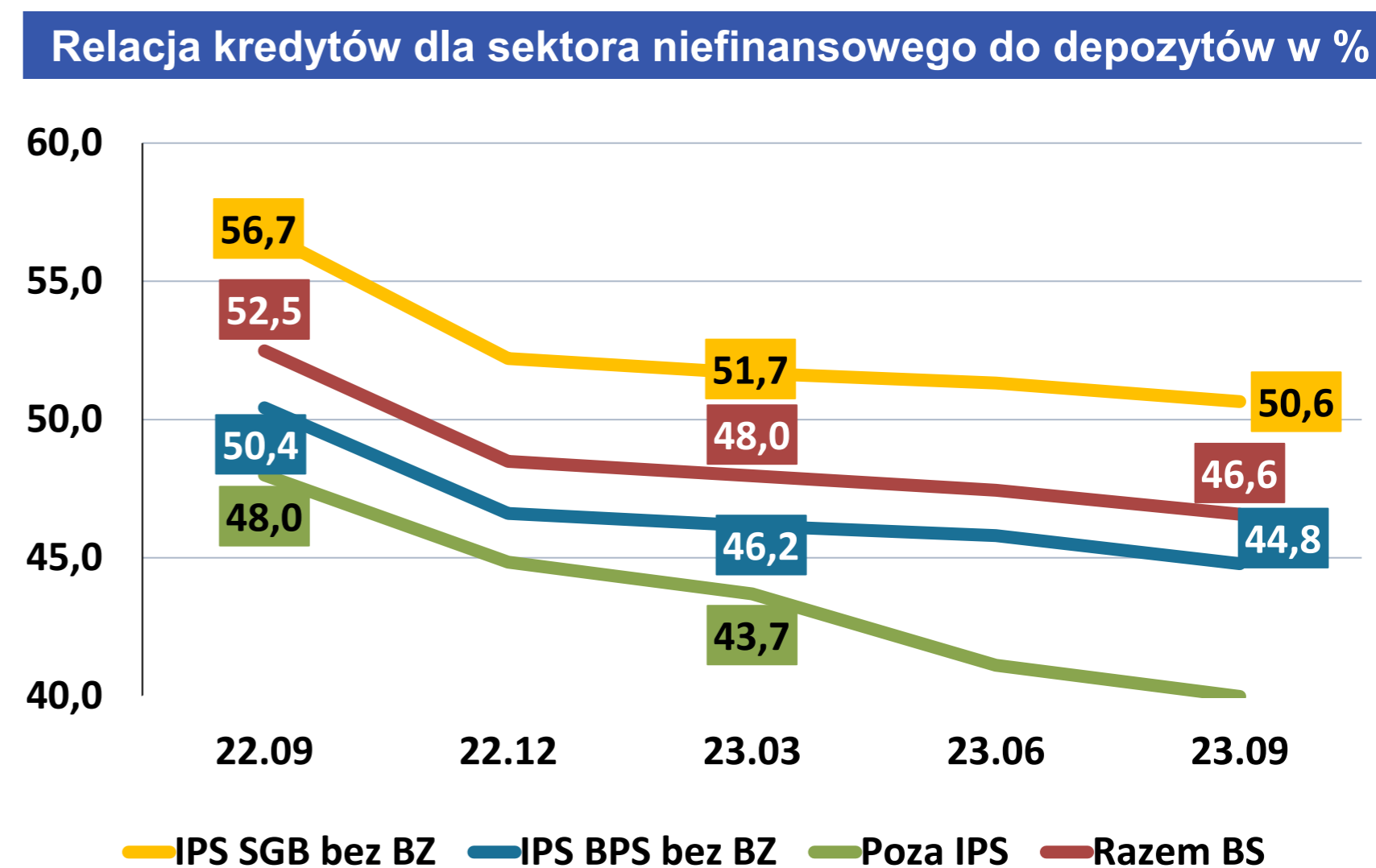
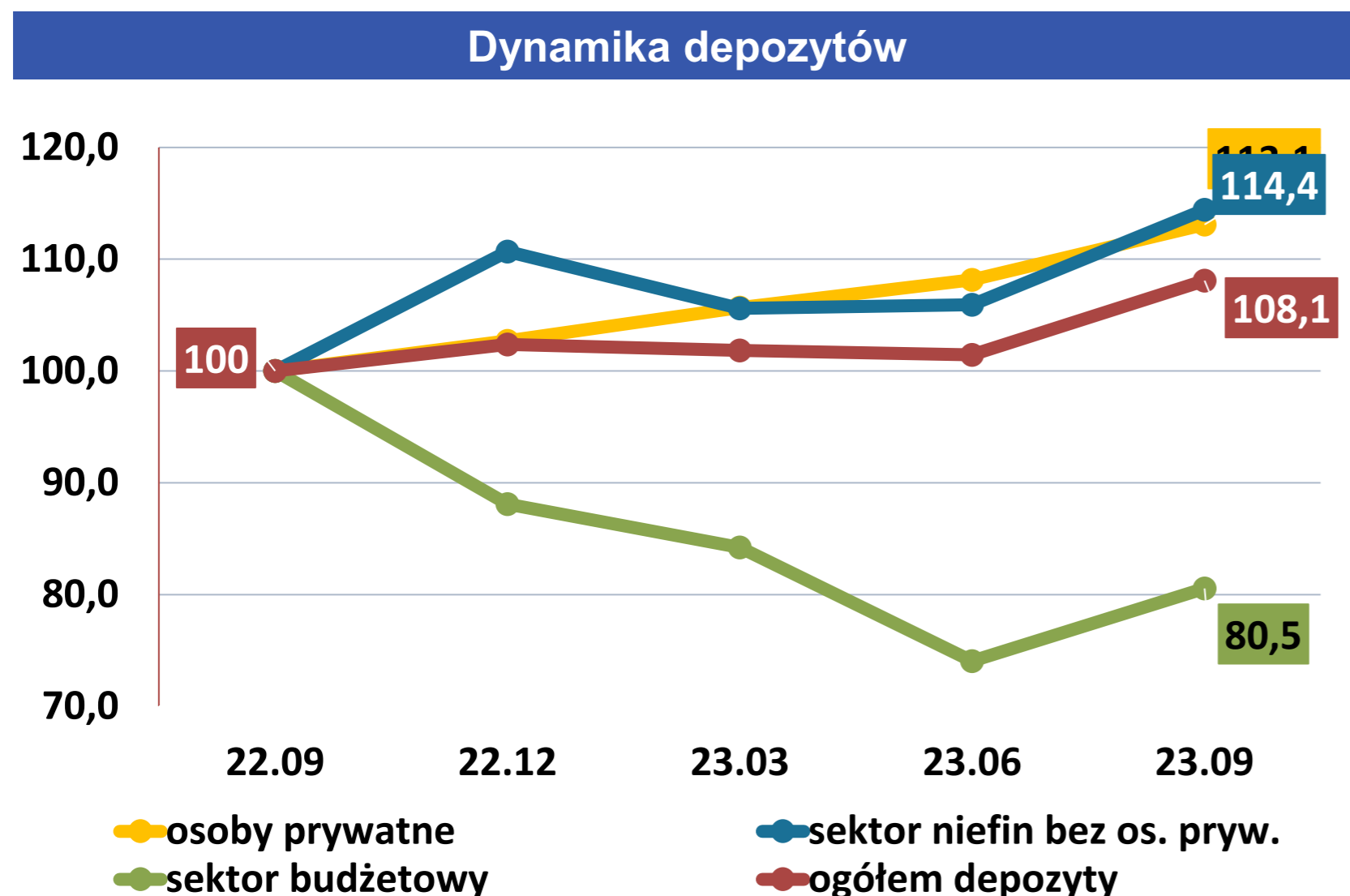
- Suma bilansowa banków spółdzielczych wzrosła w stosunku do września 2022 r., o 9,73% (o 17,7 mld zł), do 199,8 mld zł.
- Suma bilansowa całego sektora bankowego wzrosła o 8,4%, czyli o 229,7 mld zł.

Banki Spółdzielcze - bilans

- **Podstawowymi zmianami po stronie pasywów w bankach spółdzielczych były:**
  - ✓ wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 18,1 mld zł,
  - ✓ spadek zobowiązań wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych o 5,6 mld zł,
  - ✓ wzrost kapitałów bilansowych o 4,4 mld zł,
  - ✓ wzrost pozostałych pasywów o 0,3 mld zł.

- **Spośród zmian w aktywach banków spółdzielczych wskazać należy:**
  - ✓ wzrost instrumentów dłużnych o 9,4 mld zł,
  - ✓ wzrost należności od sektora niefinansowego o 0,3 mld zł,
  - ✓ wzrost należności od sektora finansowego o 6,8 mld zł,
  - ✓ wzrost pozostałych aktywów o 1,2 mld zł.

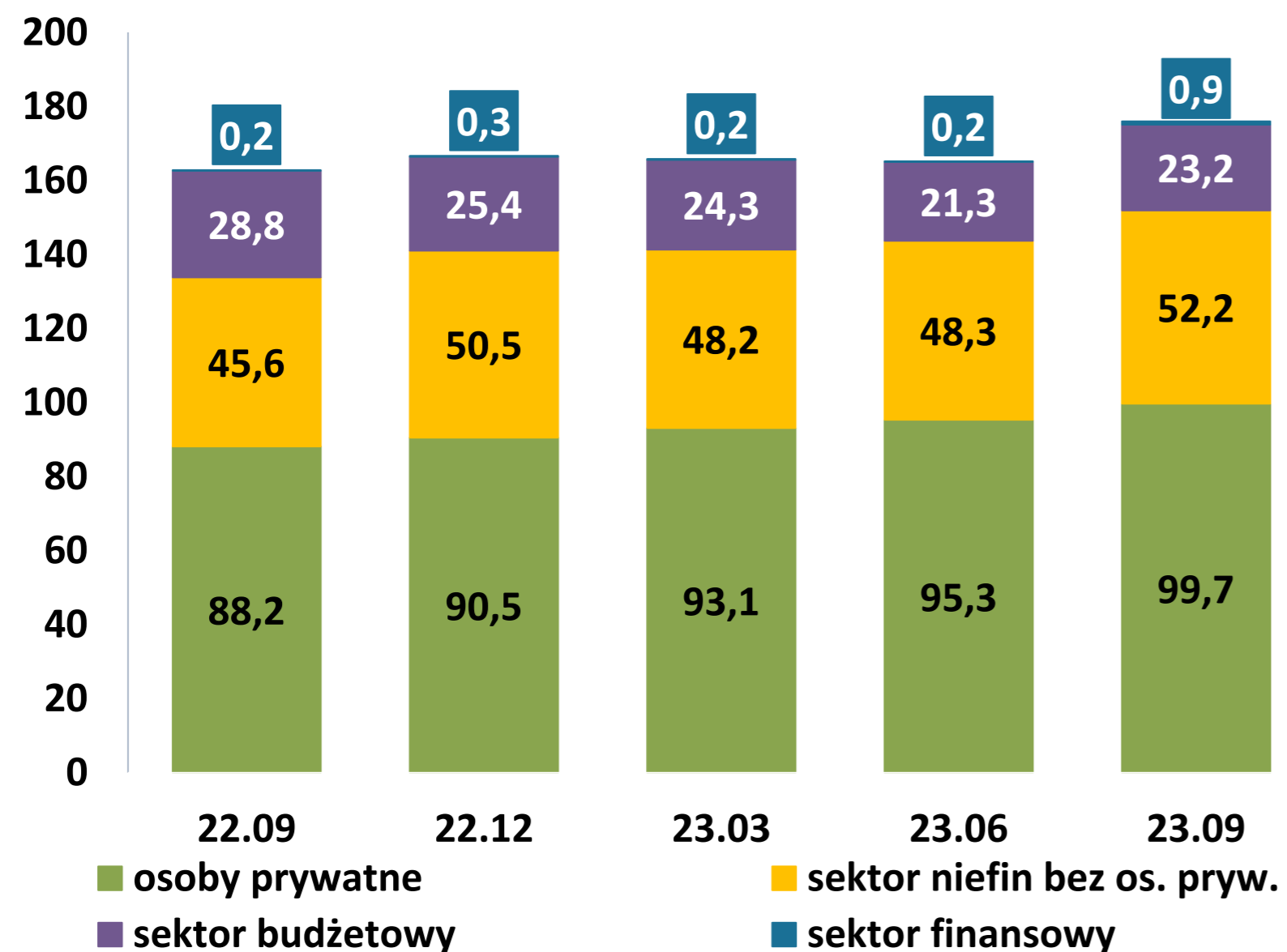
Banki Spółdzielcze - depozyty sektora niefinansowego i samorządowego

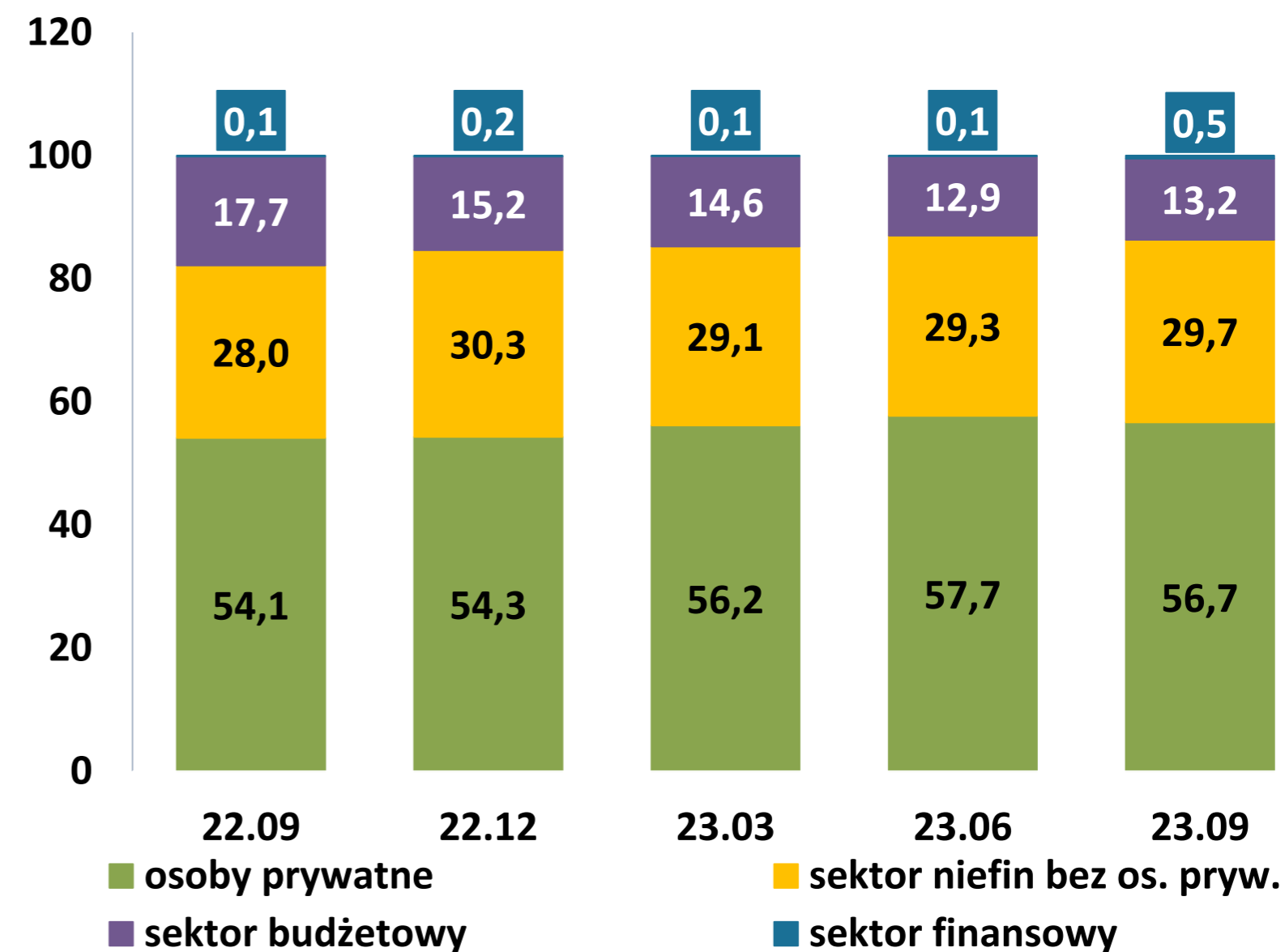
- Depozyty zwiększyły się w stosunku do września 2022 r. o 8,1% (w sektorze bankowym wzrosły o 11,5%), do 175,9 mld zł.
- W stosunku do września 2022 r. depozyty bieżące wzrosły o 1,7% - do 112,9 mld zł, zaś terminowe wzrosły o 21,9% - do 62,6 mld zł.
- Występuje duża nadwyżka depozytów sektora niefinansowego nad kredytami dla tego sektora.

Banki Spółdzielcze - depozyty sektora niefinansowego i samorządowego

Depozyty – wartość w mld zł

Depozyty – struktura w %

Banki Spółdzielcze – adekwatność kapitałowa

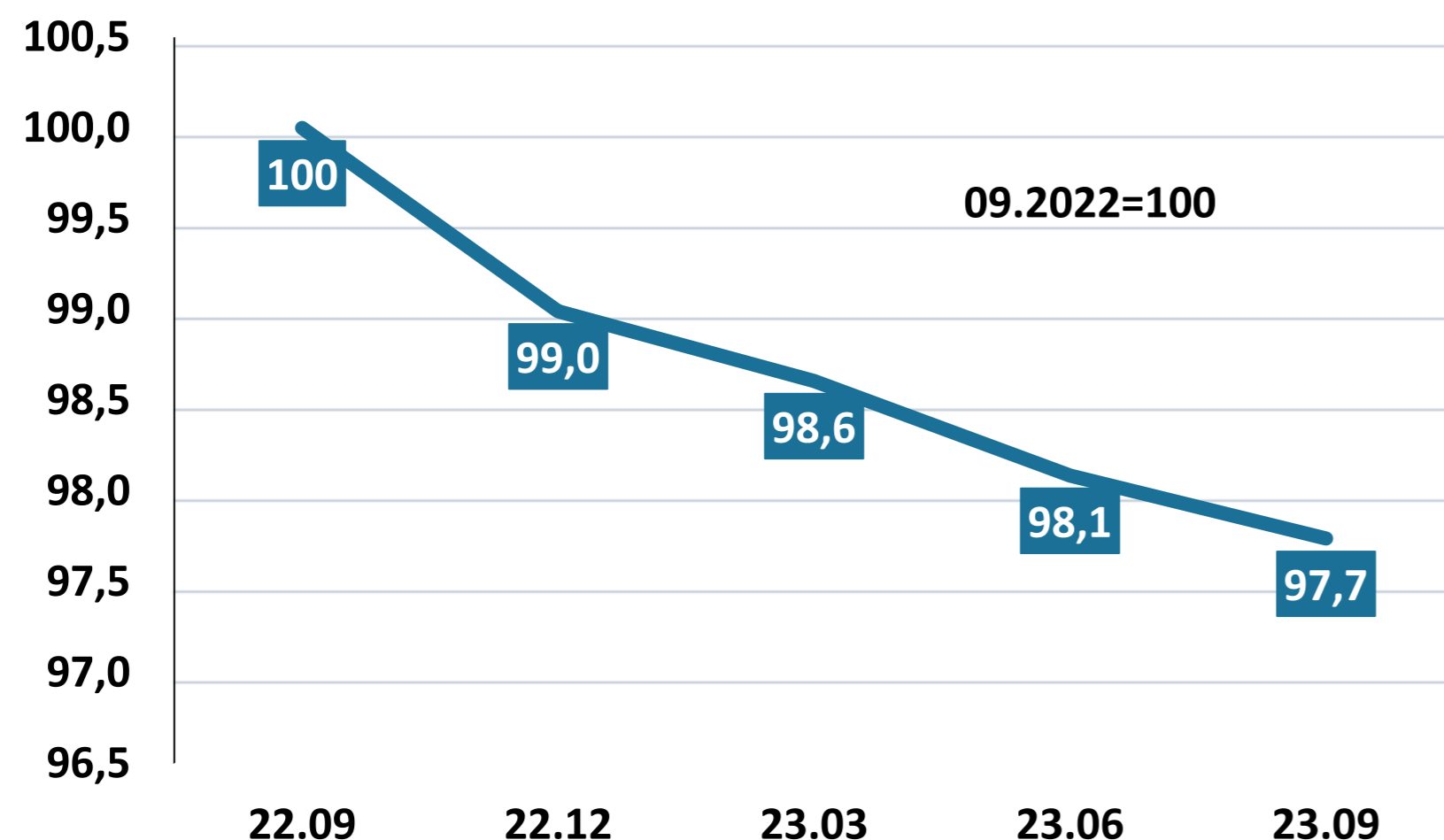
- **Fundusze własne banków spółdzielczych** w stosunku do września 2022 r. wzrosły o 22,1% do 16,8 mld zł.
- Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych we wrześniu 2022 r. wynosił 19,6%, a we wrześniu 2023 r. 22,6%, natomiast współczynnik Tier I odpowiednio 19,1% i 22,2%.
- Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadały we wrześniu 2023 r. 254 banki wobec 210 we wrześniu 2022 r.
- Wszystkie banki spółdzielcze spełniały minimalne normy kapitałowe.

Rozkład liczby banków spółdzielczych według przedziałów łącznego współczynnika kapitałowego		
Norma:	Liczba banków 22.09	Liczba banków 23.09
• 8% TCR wg CRR		
• 10,5% TCR ze wszystkimi buforami obowiązującymi od 19 marca 2020 r.		
• 13,5% TCR ze wszystkimi buforami obowiązującymi do 18 marca 2020 r.		
TCR <8%	0	0
8% ≤ TCR < 10,5%	0	0
10,5% ≤ TCR < 13,5%	5	3
TCR ≥ 13,5%	493	489
Razem	498	492

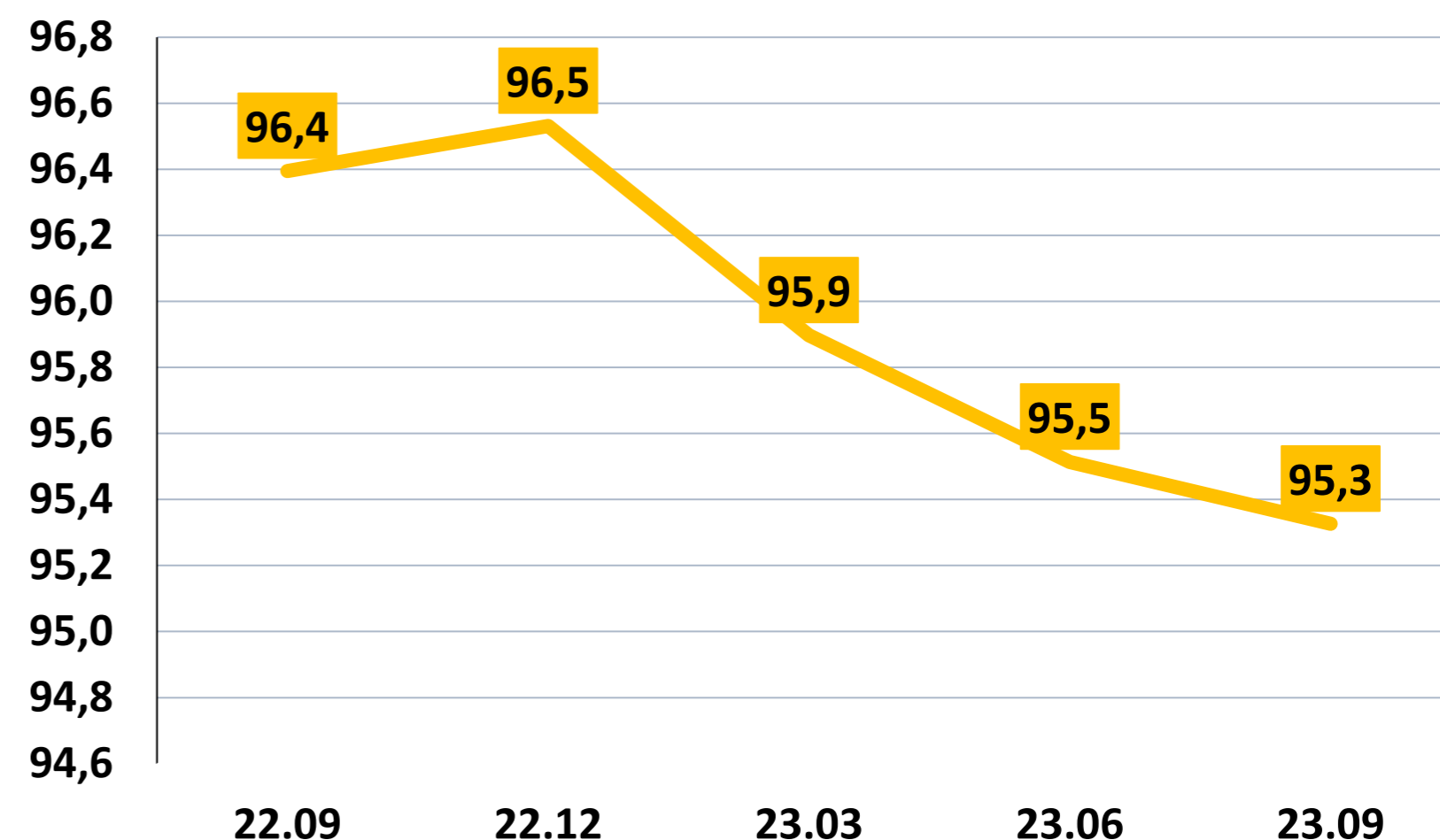

Banki Spółdzielcze - udziałowcy i fundusz udziałowy

Dynamika liczby udziałowców ogółem

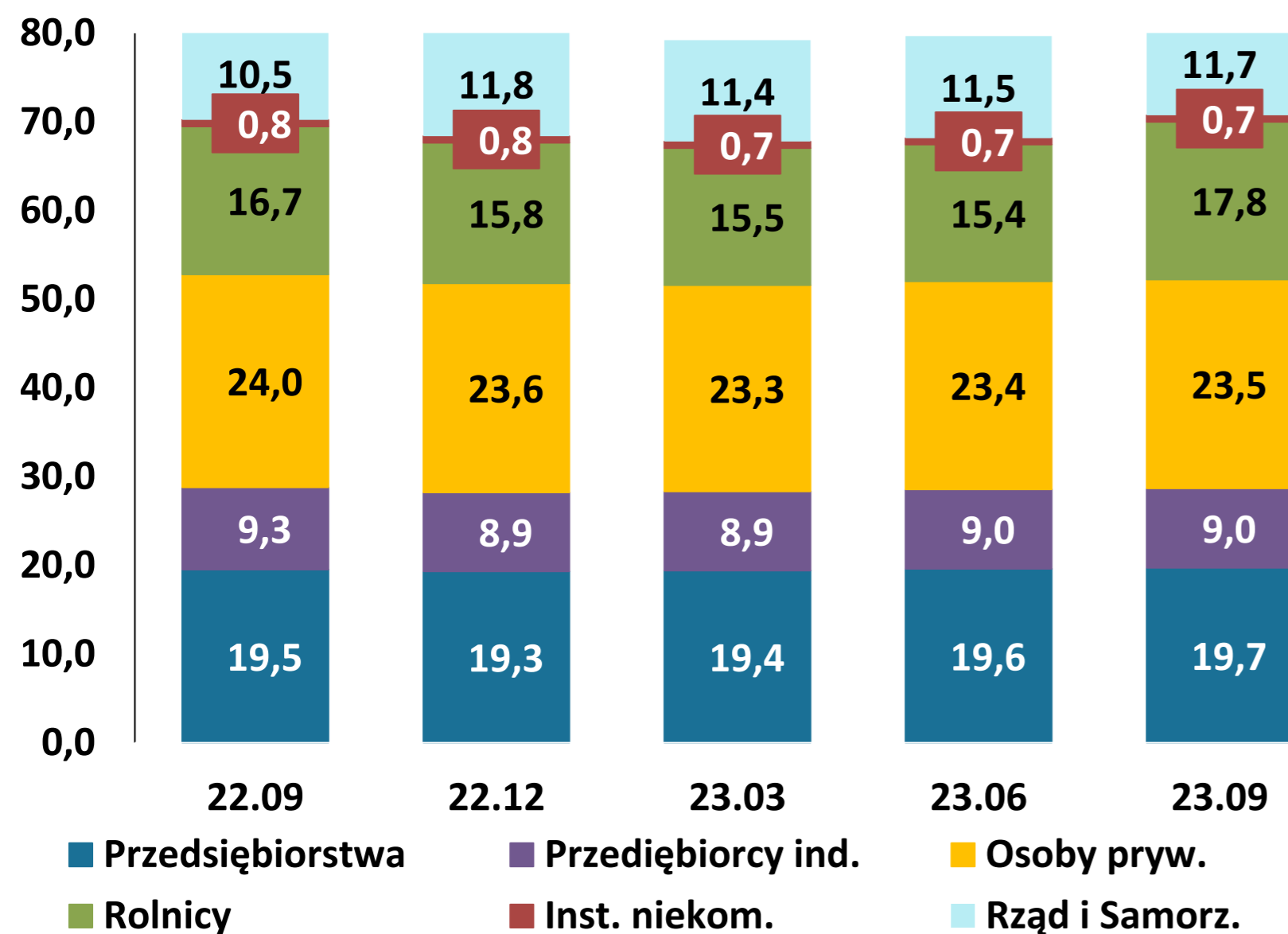
Relacja funduszu udziałowego opłaconego i zaliczonego do funduszy własnych w relacji do całego funduszu udziałowego opłaconego (%)

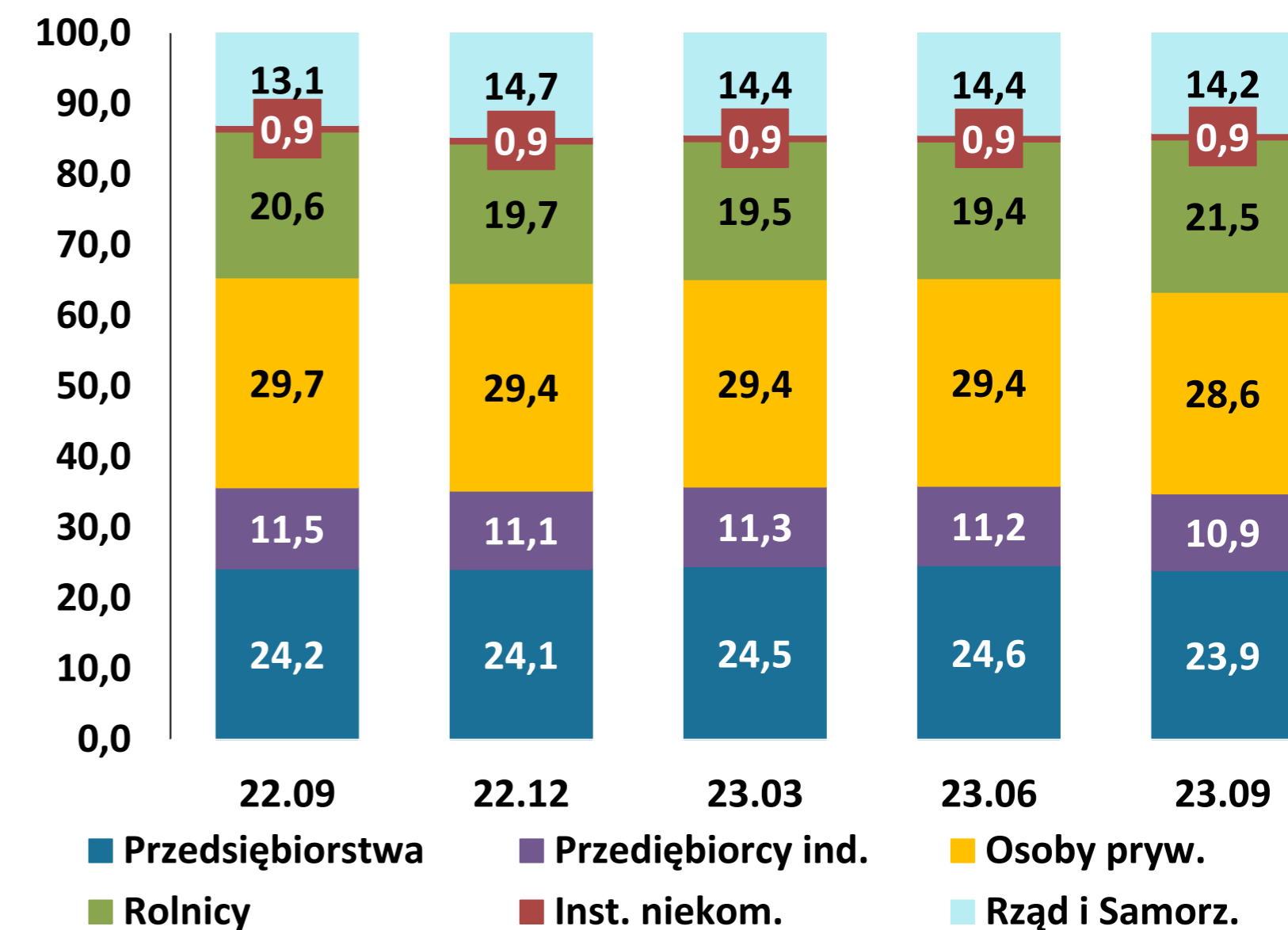
- Fundusz udziałowy bilansowy (tj. opłacony) banków spółdzielczych wyniósł na koniec września 2023 r. 460,5 mln zł.
- Natomiast zaliczony do funduszy CET1 - 438,9 mln zł, tj. 95,3% funduszu bilansowego.
- Obserwuje się stały spadek liczby udziałowców banków spółdzielczych (obecnie 871 tys.).

Banki Spółdzielcze – ryzyko kredytowe

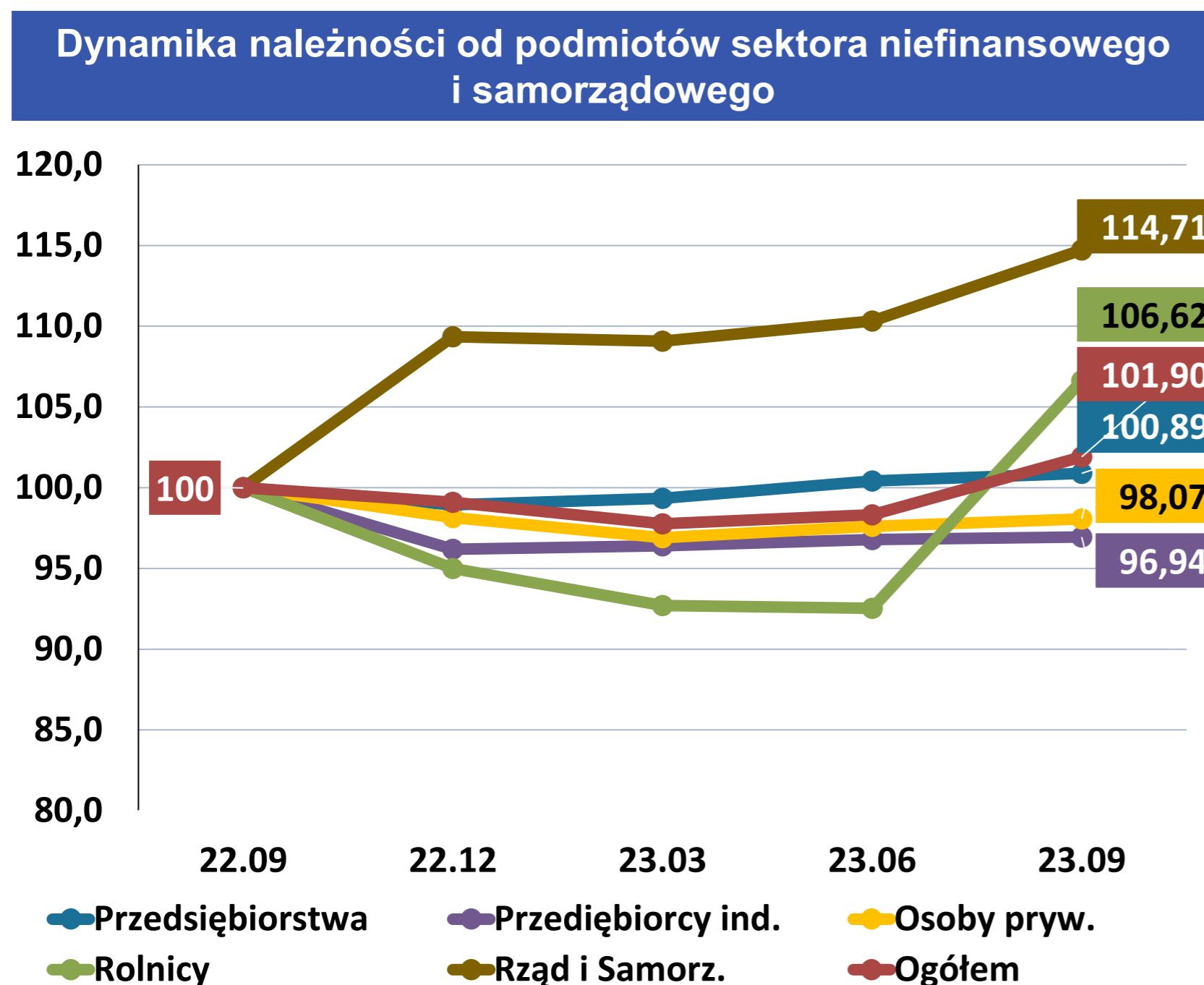
Portfel – wartość w mld zł

Portfel – struktura w %

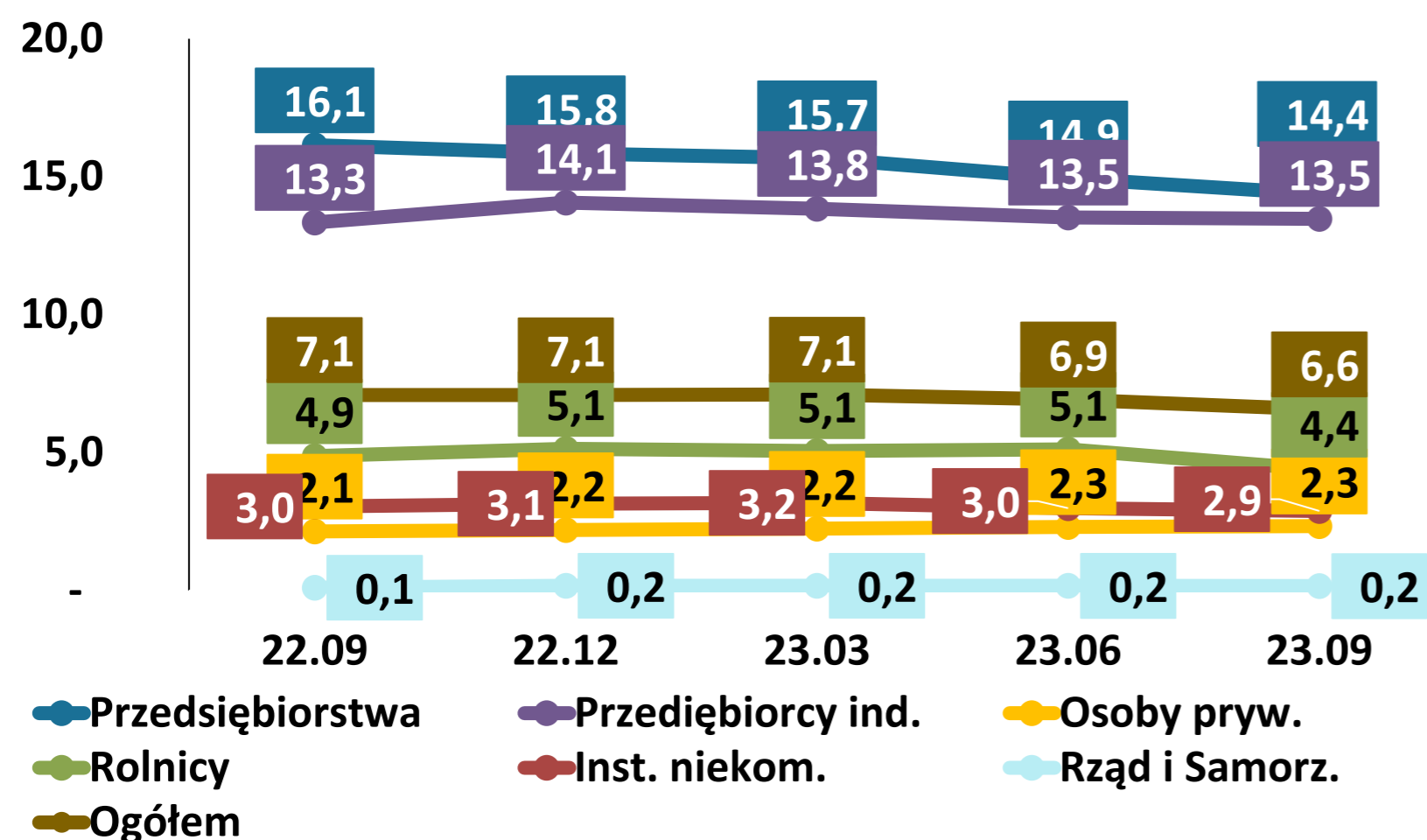
Banki Spółdzielcze – ryzyko kredytowe

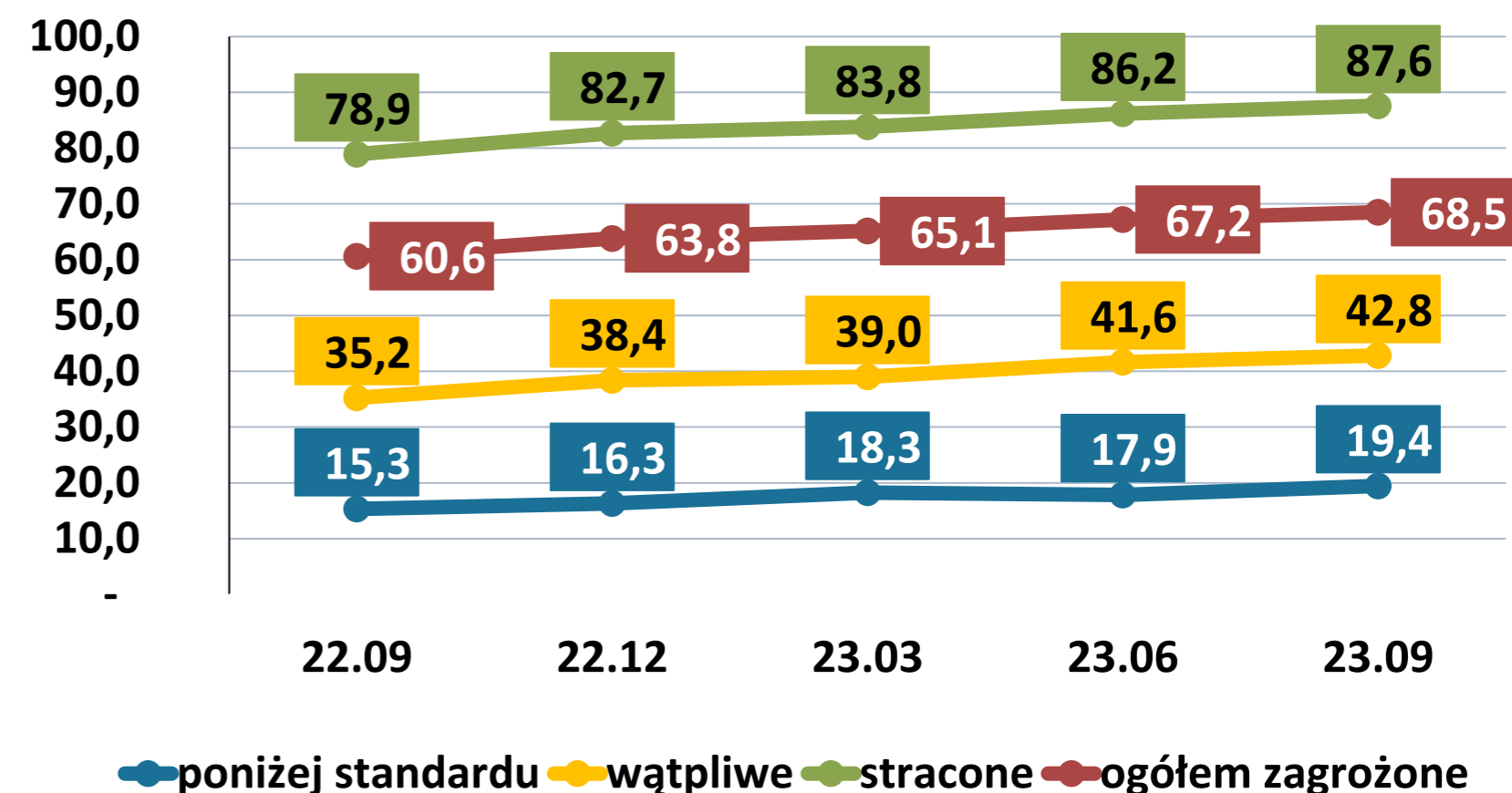
- Największą dynamikę należności zaobserwować można w stosunku do sektora samorządowego.
- W ostatnim kwartale wystąpił także wzrost należności w stosunku do rolników, gdzie nastąpiło odwrócenie obserwowanego od kilku kwartałów trendu spadkowego.
- Warto zwrócić uwagę na znaczący spadek należności wobec przedsiębiorców indywidualnych.

Banki Spółdzielcze – ryzyko kredytowe

Udział należności zagrożonych – według podmiotów (%)

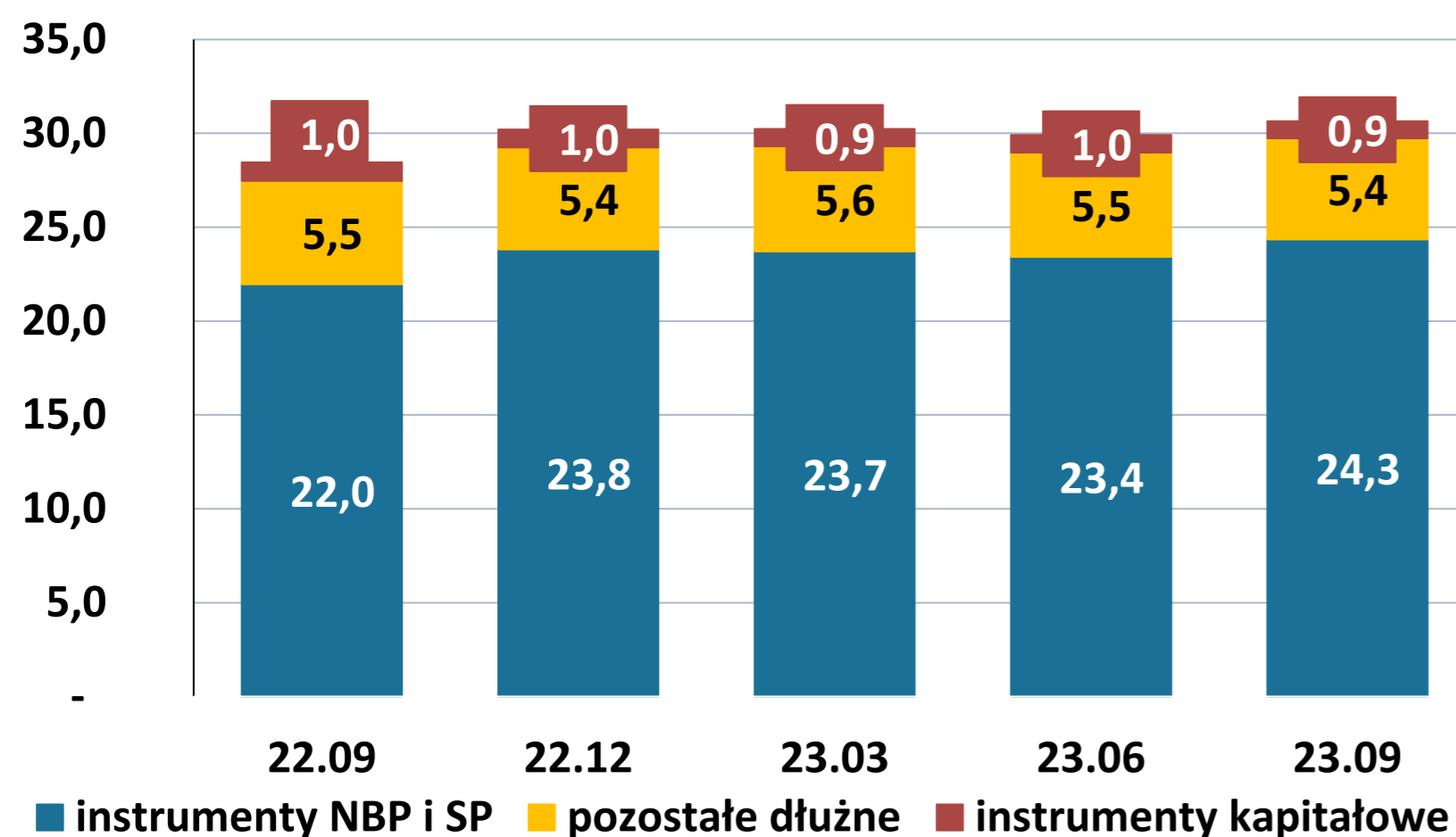

Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące do należności wg kategorii ryzyka

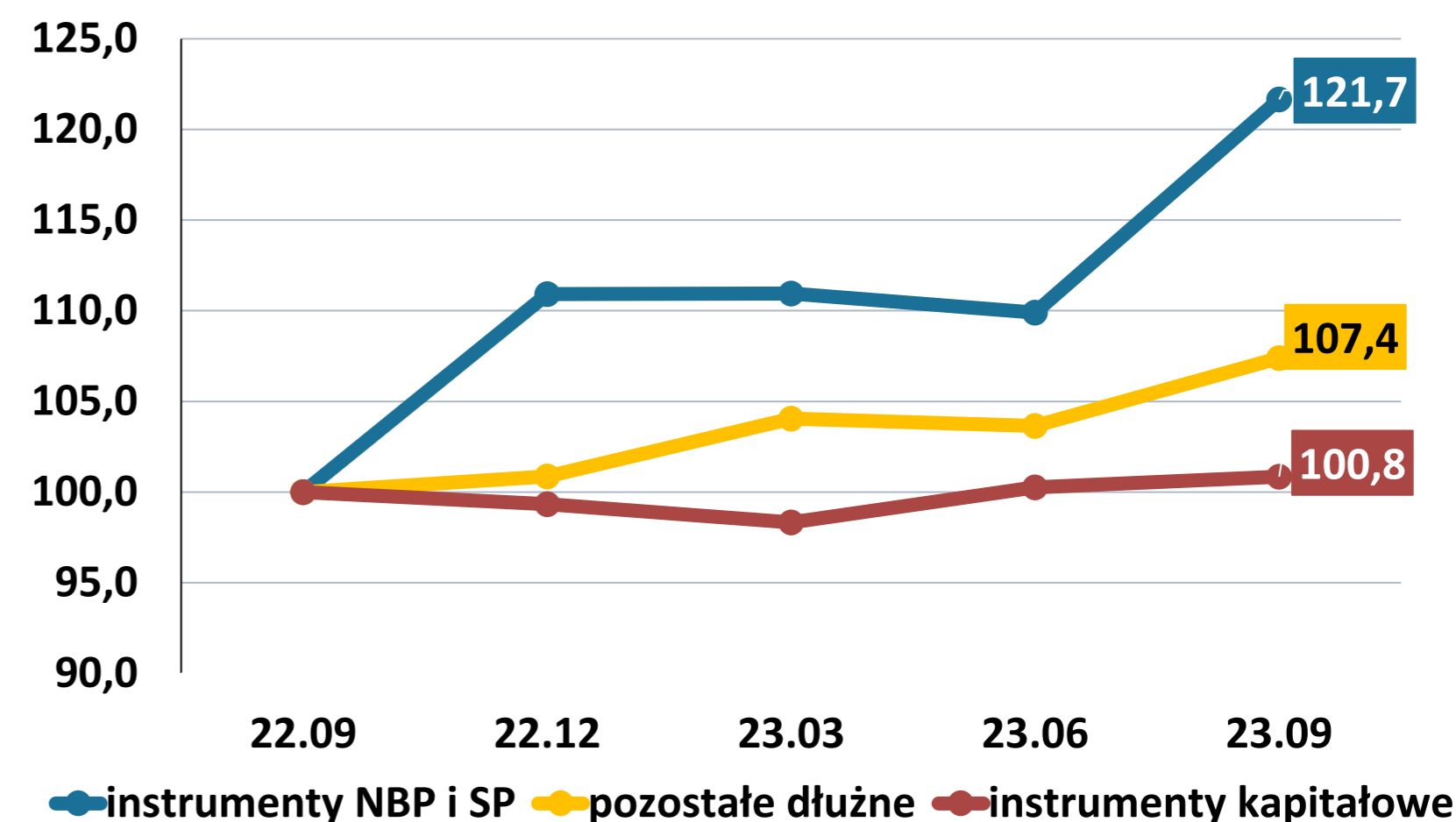

- Jakość należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do września 2022 r. uległa poprawie i wyniosła 6,6%.
- Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego zmienił się nieznacznie o 0,5 p.p. i wyniósł 7,7%.
- Utrzymuje się dobra jakość należności od osób prywatnych, w tej grupie klientów należy zasygnalizować dobrą jakość kredytów mieszkaniowych.

Instrumenty dłużne i kapitałowe - udział w aktywach w %

Instrumenty dłużne i kapitałowe - dynamika

- Instrumenty dłużne w bankach spółdzielczych (również w bankach zrzeszających) – zwłaszcza bony NBP i obligacje SP – pełnią głównie rolę zabezpieczenia płynności.
- Banki spółdzielcze w IPS BPS posiadają kilkakrotnie więcej instrumentów dłużnych – w relacji do aktywów – niż banki spółdzielcze w IPS SGB.
- Banki spółdzielcze w IPS SGB zabezpieczają swoją płynność głównie lokatami w banku zrzeszającym.

Banki Spółdzielcze - sytuacja płynnościowa – normy LCR

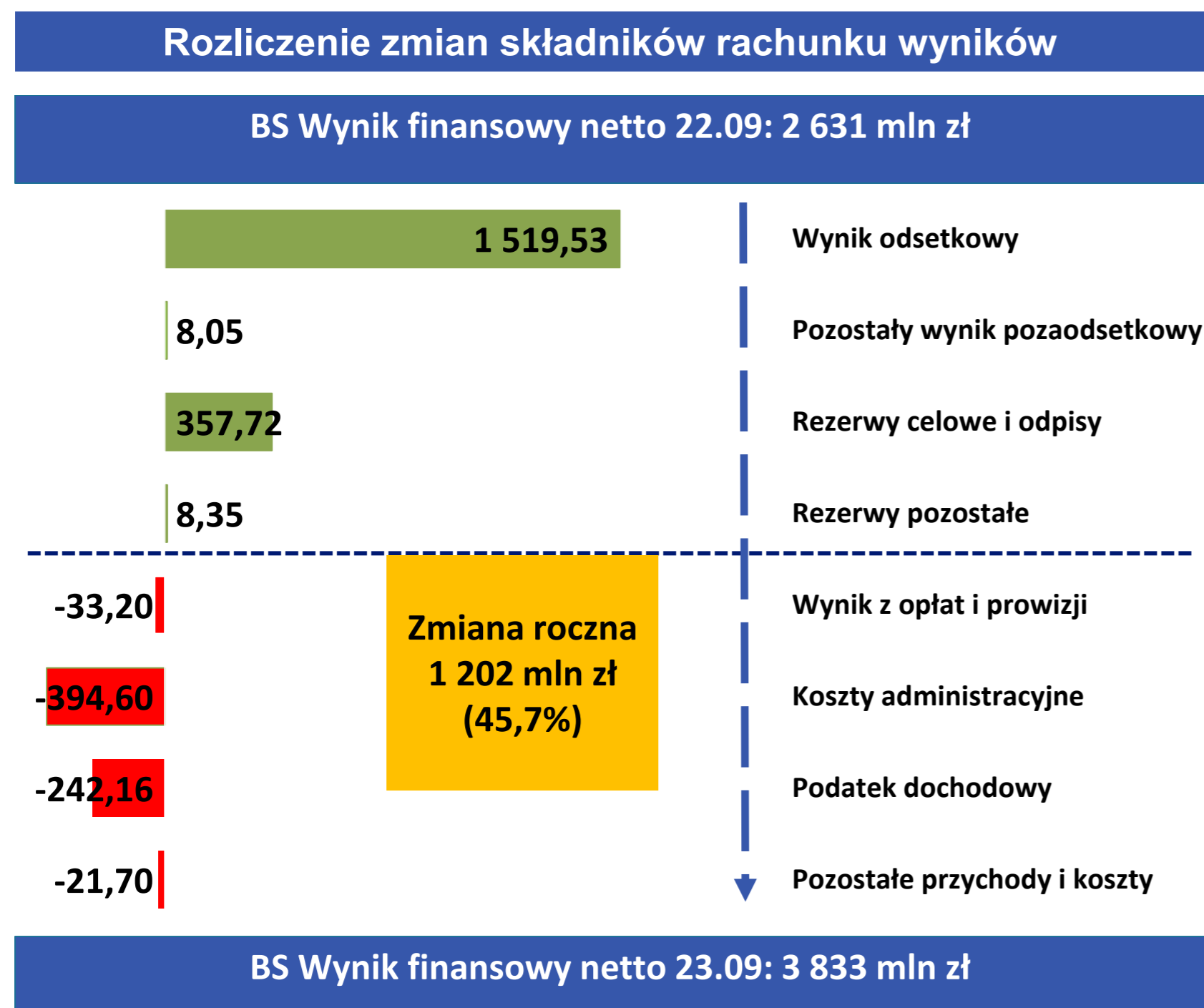
- Od 1 października 2015 r. obowiązuje Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające rozporządzenie CRR w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych. Rozporządzenie delegowane wskazuje, że instytucje kredytowe zobowiązane są do utrzymywania wskaźnika pokrycia wypływów netto (wskaźnika LCR) na poziomie 100% od dnia 01.01.2018 r.
- Bank, który nie spełnia wymogów w zakresie LCR (norma LCR została określona w rozporządzeniu CRR), zobowiązany jest powiadomić o tym właściwe organy i przedstawić tym organom plan szybkiego przywrócenia zgodności z normą, a także codziennie – na koniec każdego dnia roboczego – przekazywać informacje na temat poziomu wskaźnika i jego składowych.
- Banki uczestniczące w IPS mogą – na podstawie art. 8 CRR oraz po uzyskaniu indywidualnych zgód KNF – stosować wskaźnik zagregowany dla całej grupy. **Banki w IPS na koniec września 2023 r. spełniały normę LCR.**
- **Wszystkie banki spółdzielcze działające poza IPS spełniały indywidualną normę płynności określoną w rozporządzeniu CRR.**

Banki Spółdzielcze - sytuacja płynnościowa – norma NSFR

- Banki od dnia 28 czerwca 2021 r. zobowiązane są do przestrzegania wymogów w zakresie stabilnego finansowania netto (NSFR) wprowadzonych art. 413 ust. 1 i art. 428 b Rozporządzenia CRR.
- Banki uczestniczące w IPS mogą – na podstawie art. 8 CRR oraz po uzyskaniu indywidualnych zgód KNF – stosować wskaźnik zagregowany dla całej grupy. **Banki w IPS na koniec września 2023 r. spełniały normę NSFR.**
- **Wszystkie banki spółdzielcze działające poza IPS spełniały normę w zakresie stabilnego finansowania netto określoną w rozporządzeniu CRR.**

Banki Spółdzielcze – rentowność i efektywność

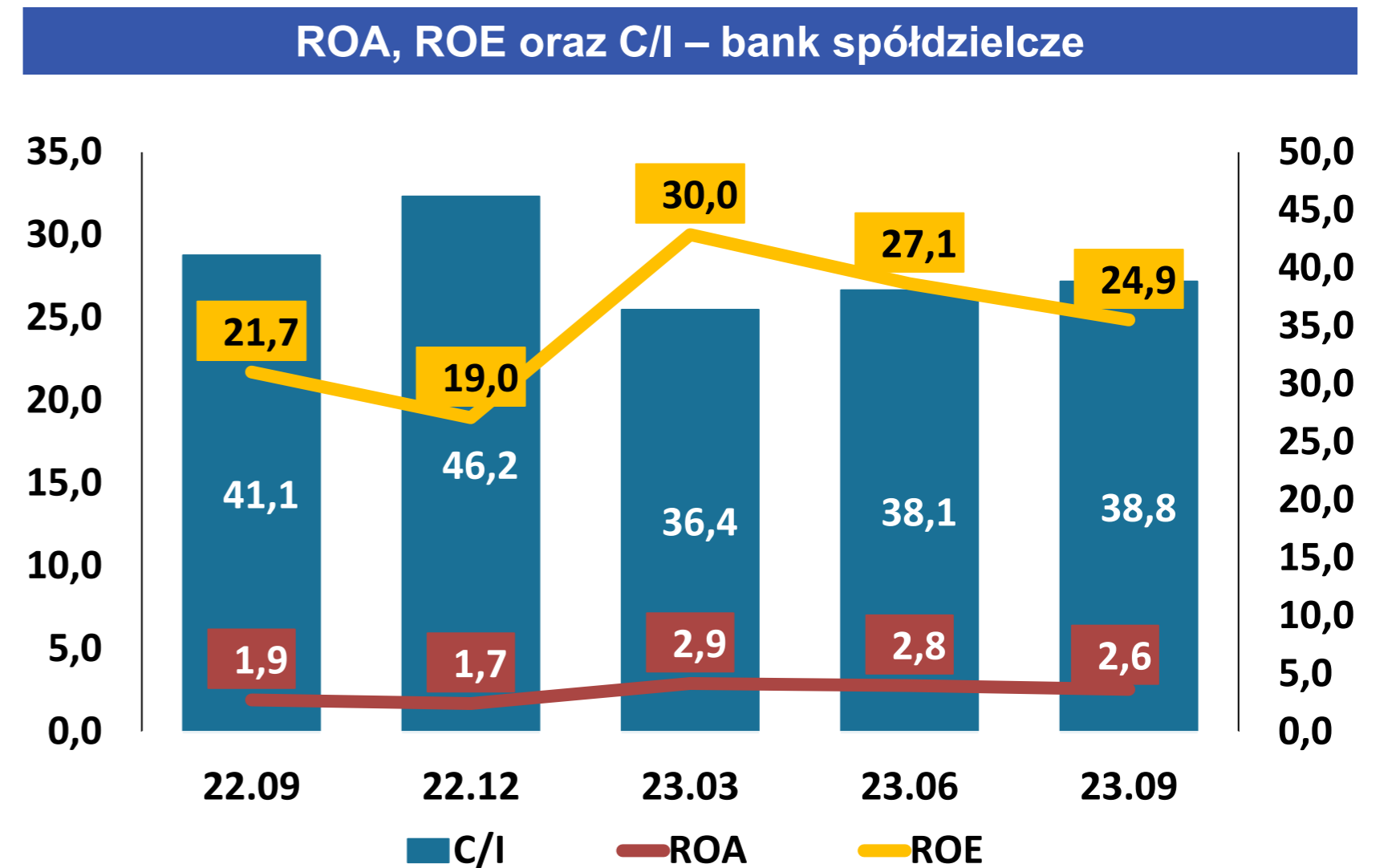
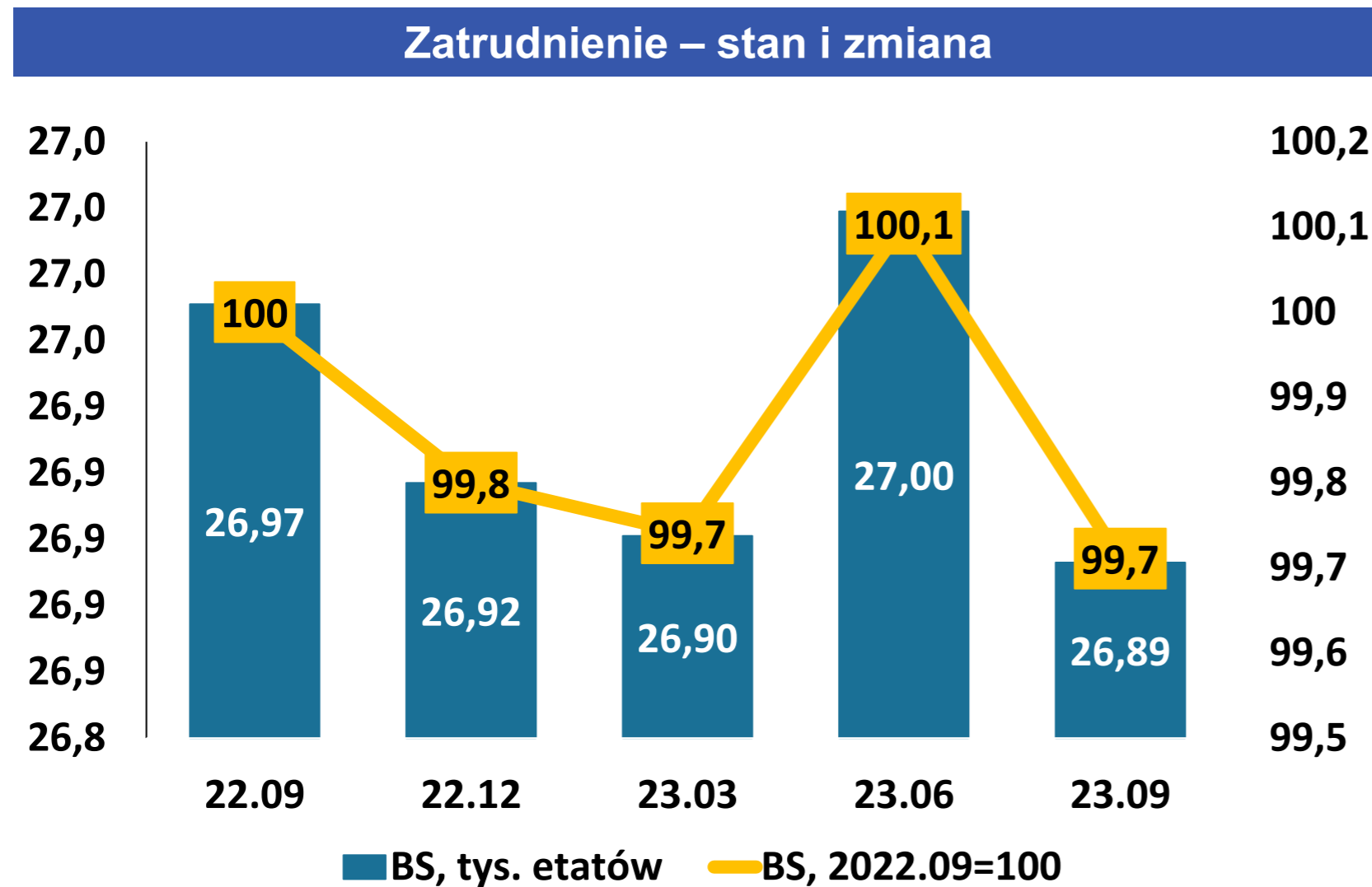

- Wzrost wyniku odsetkowego jest spowodowany podwyżką stóp procentowych NBP w 2022 r.
- Głównymi czynnikami wpływającymi na wzrost wyniku były zmiany:
  - ✓ Wyniku z tytułu odsetek,
  - ✓ Wyniku pozaodsetkowego,
  - ✓ Rezerw celowych i odpisów,
  - ✓ Pozostałego wyniku pozaodsetkowego,
  - ✓ Pozostałych rezerw.
- Czynnikami pomniejszającym wynik netto były zmiany:
  - ✓ Podatku dochodowego,
  - ✓ Kosztów administracyjnych,
  - ✓ Pozostałych przychodów i kosztów.

- Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zwiększył się w stosunku do września 2022 r. o 45,7% (do 3 833 mln zł).

Banki Spółdzielcze - zatrudnienie i efektywność

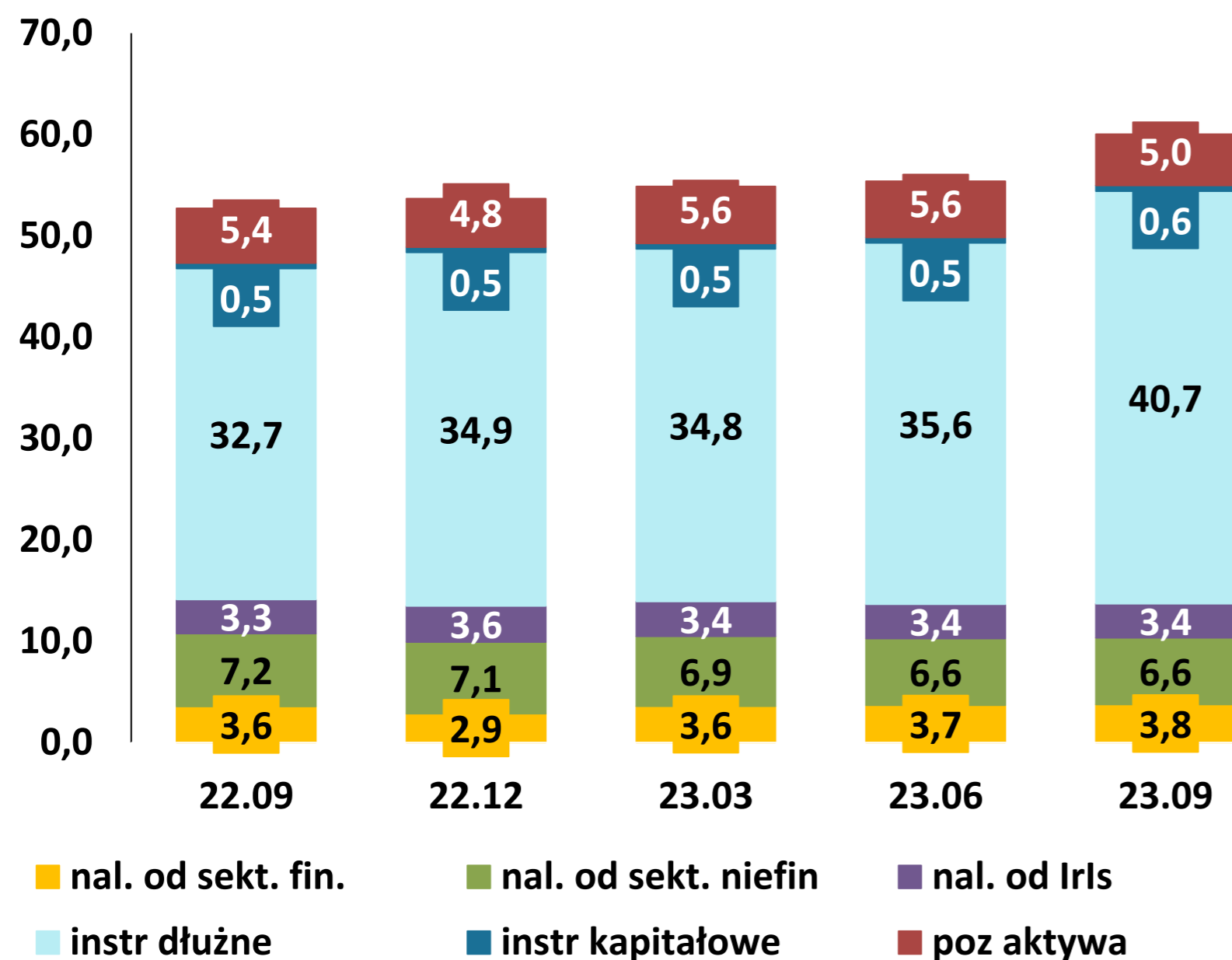

- Przeciętne zatrudnienie w bankach spółdzielczych wyniosło 54,7 etatu.
- Liczba placówek w stosunku do września 2022 r. wzrosła o 12 (do 3374).

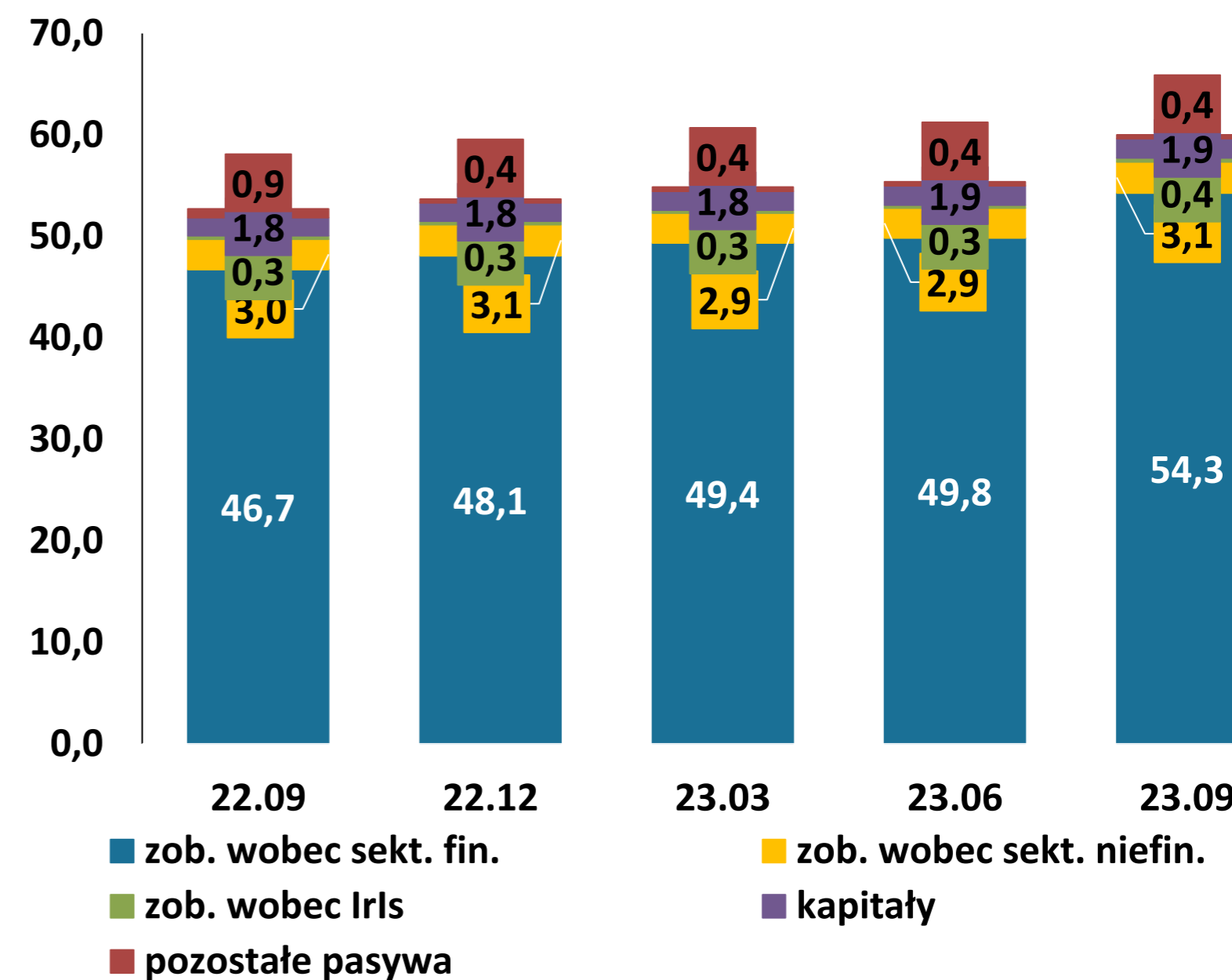

Banki zrzeszające

Aktywa – wartość w mld zł

Pasywa wartość w mld zł

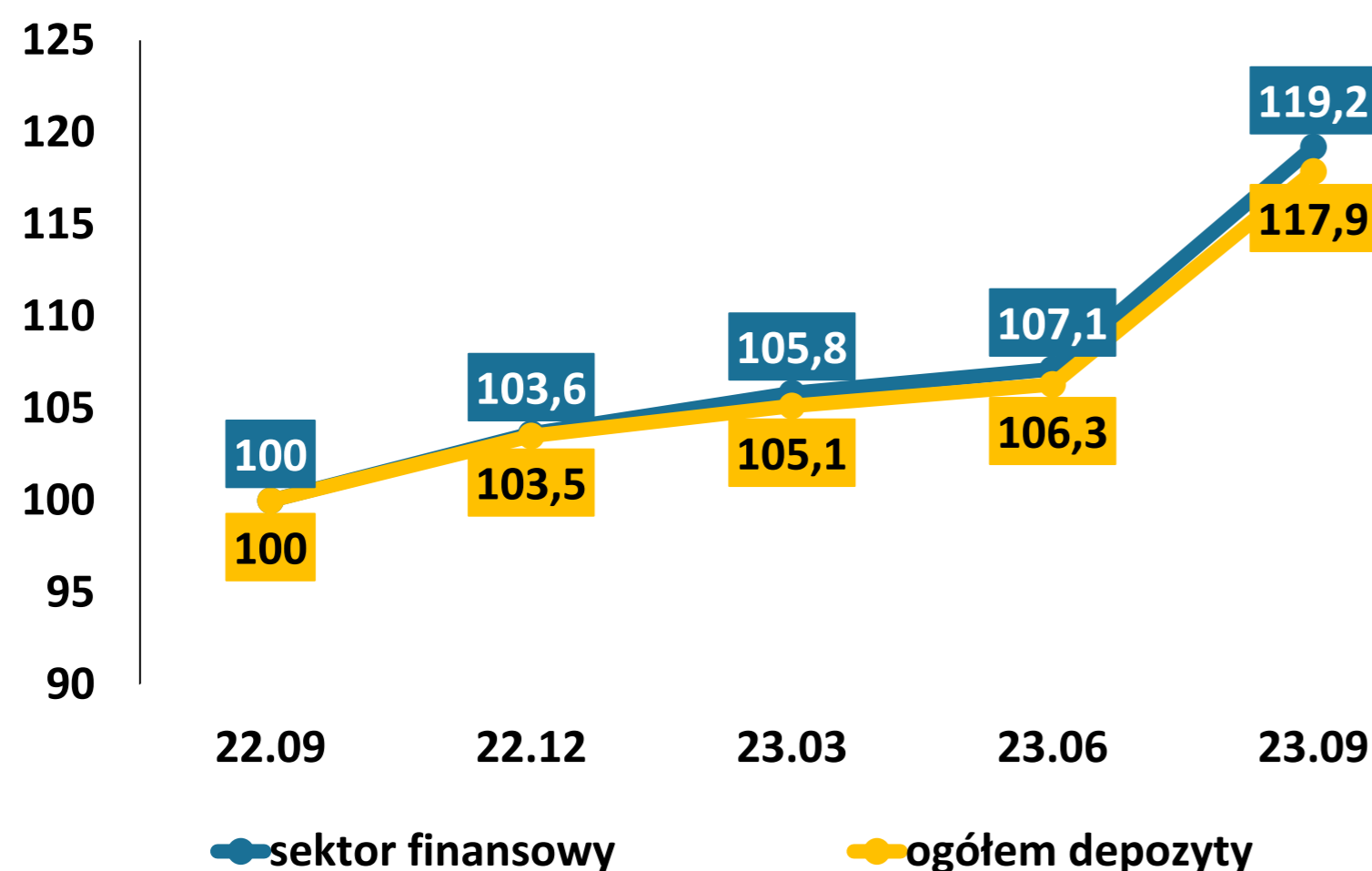
Banki Zrzeszające - bilans

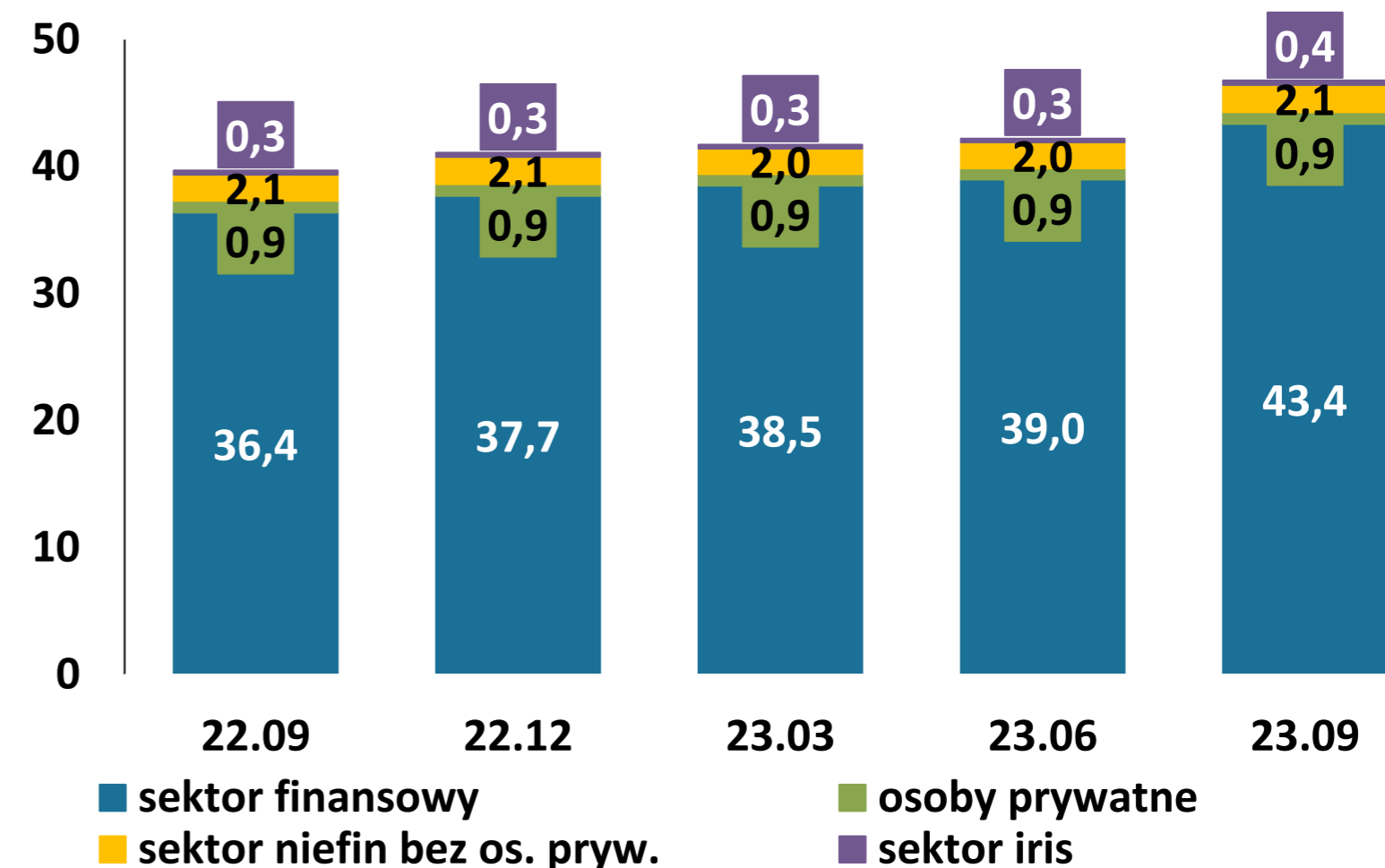
- Suma bilansowa banków zrzeszających wzrosła od września 2022 r. o 13,9% (o 7,3 mld zł, do 60,0 mld zł).
- Główne zmiany po stronie pasywów to:
  - ✓ zwiększenie zobowiązań wobec sektora finansowego o 7,6 mld zł,
  - ✓ zmniejszenie pozostałych pasywów o 0,5 mld zł,
  - ✓ zwiększenie zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 0,1 mld zł,
  - ✓ zwiększenie kapitałów bilansowych o 0,1 mld zł.
- Spośród zmian w aktywach banków zrzeszających wskazać należy:
  - ✓ zmniejszenie pozostałych aktywów o 0,4 mld zł,
  - ✓ zmniejszenie należności od sektora niefinansowego o 0,6 mld zł,
  - ✓ zwiększenie instrumentów dłużnych o 8,0 mld zł.

Banki Zrzeszające - depozyty sektora niefinansowego i samorządowego

Dynamika depozytów

Depozyty w mld zł

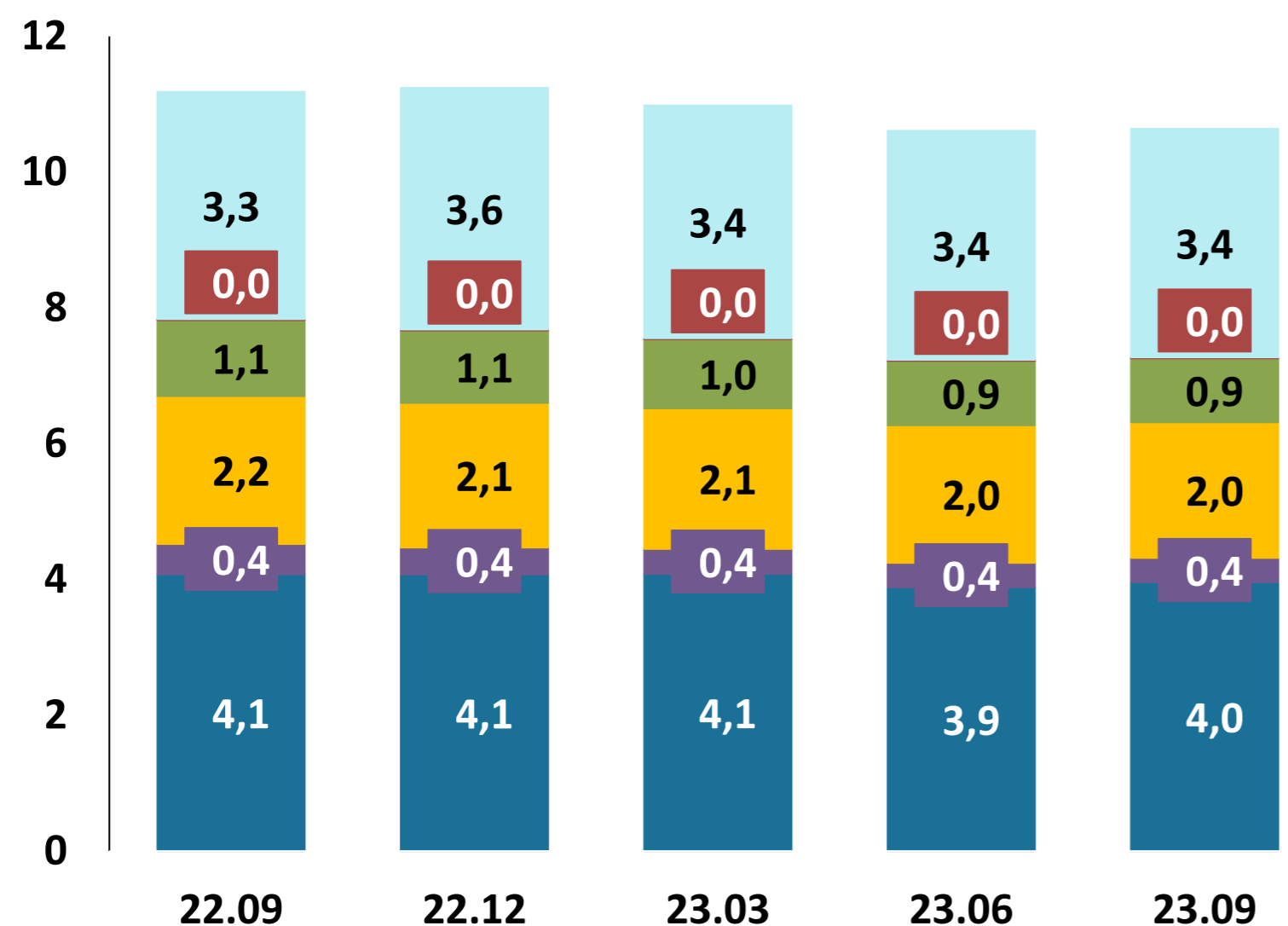
- Depozyty w bankach zrzeszających zwiększyły się w stosunku do września 2022 r. o 17,9 % (tj. o 7,1 mld zł, do 46,8 mld zł).
- Są one silnie skorelowane z depozytami składanymi przez zrzeszone banki spółdzielcze.

Banki Zrzeszające – adekwatność kapitałowa

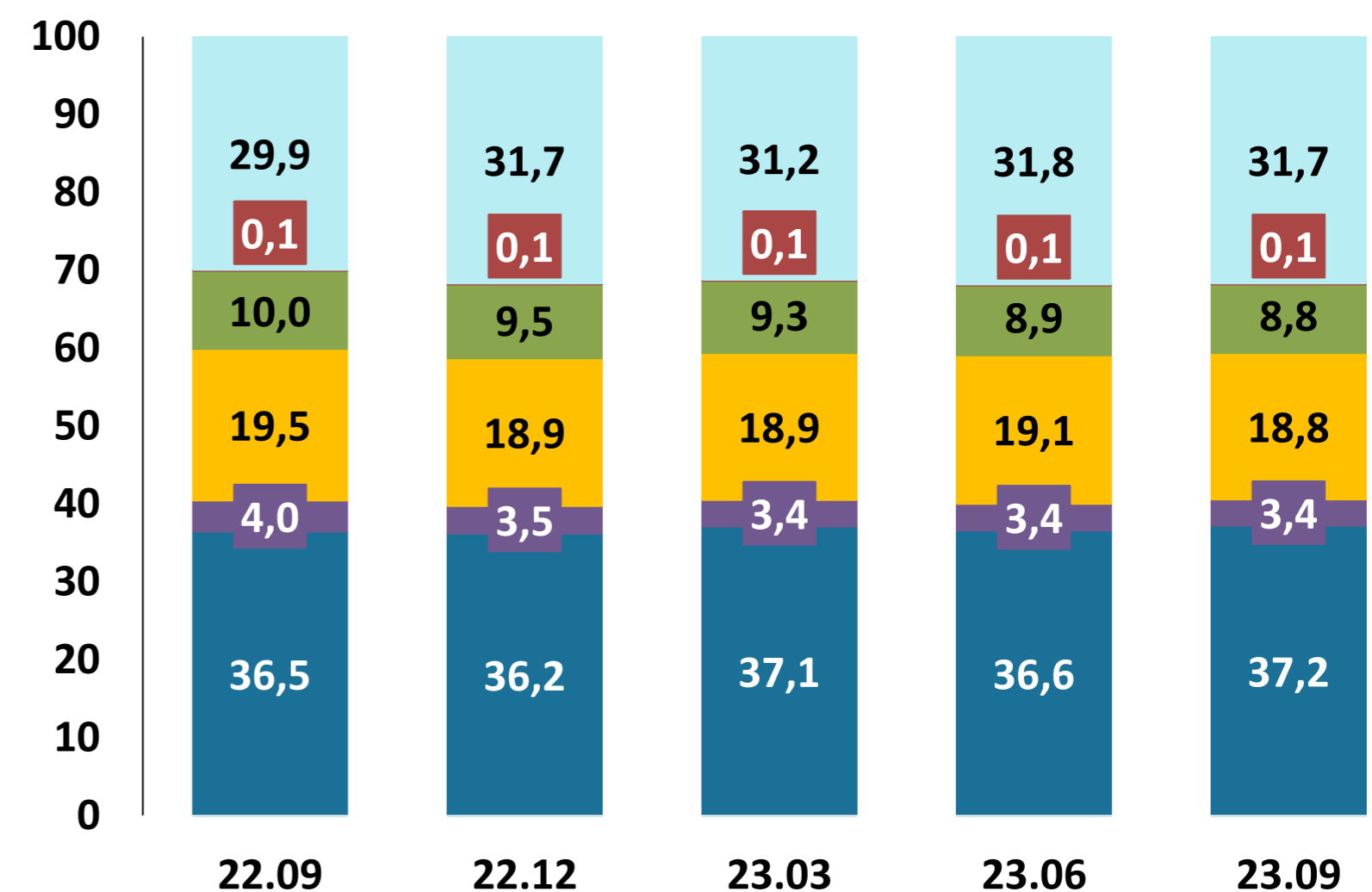
- **Fundusze własne banków zrzeszających** na koniec września 2023 r. były wyższe o 13,4% niż we wrześniu 2022 r. i wyniosły 2,4 mld zł. Kapitał podstawowy Tier I stanowił 71,6% funduszy własnych (69,8% we wrześniu 2022 r.).

Portfel – wartość w mld zł

■ Przedsiębiorstwa
 ■ Przedsiębiorcy ind.
 ■ Osoby pryw.
■ Rolnicy
 ■ Inst. niekom.
 ■ Rząd i Samorządy

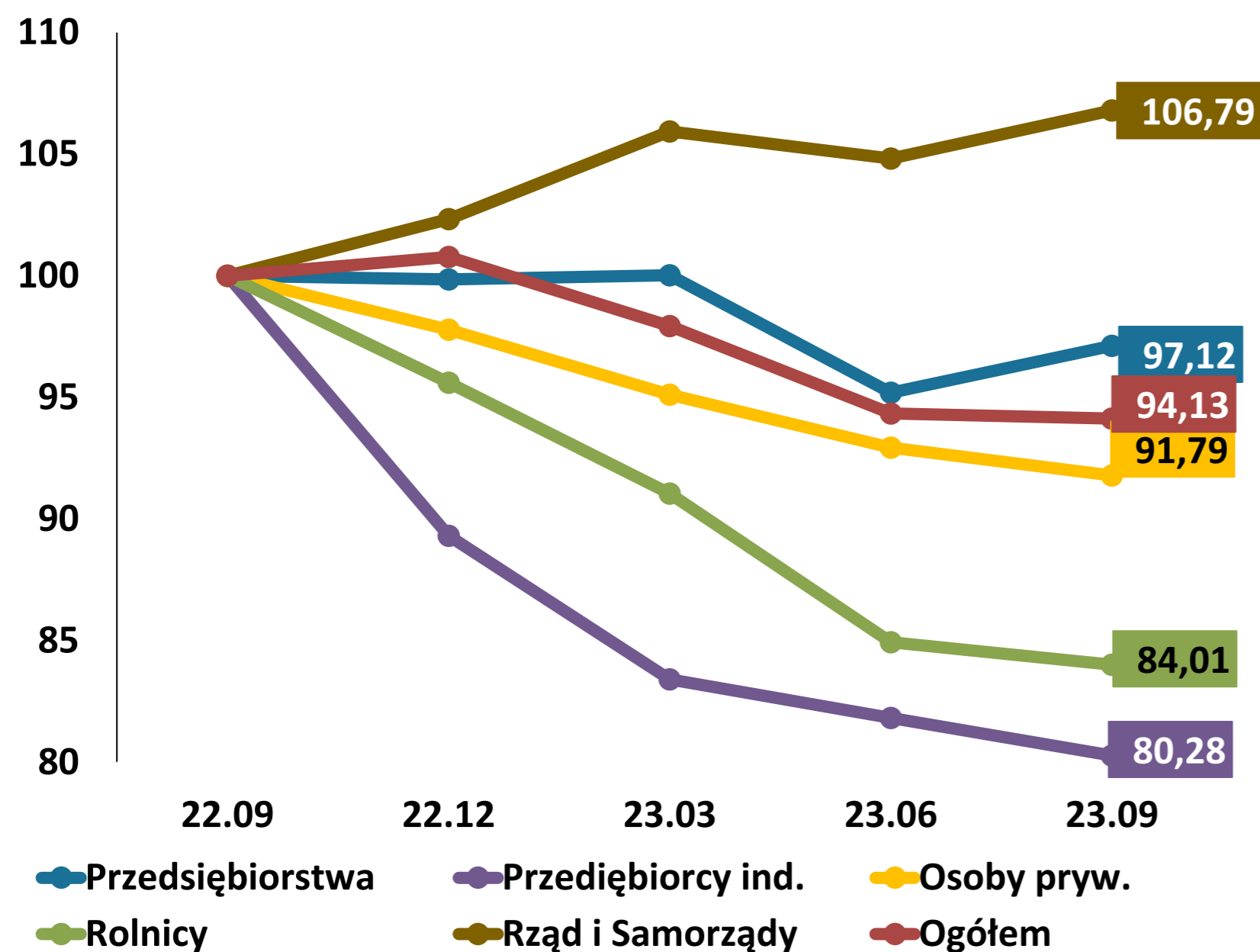
Portfel – struktura w %

■ Przedsiębiorstwa
 ■ Przedsiębiorcy ind.
 ■ Osoby pryw.
■ Rolnicy
 ■ Inst. niekom.
 ■ Rząd i Samorządy

Banki Zrzeszające – ryzyko kredytowe

Dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego i samorządowego

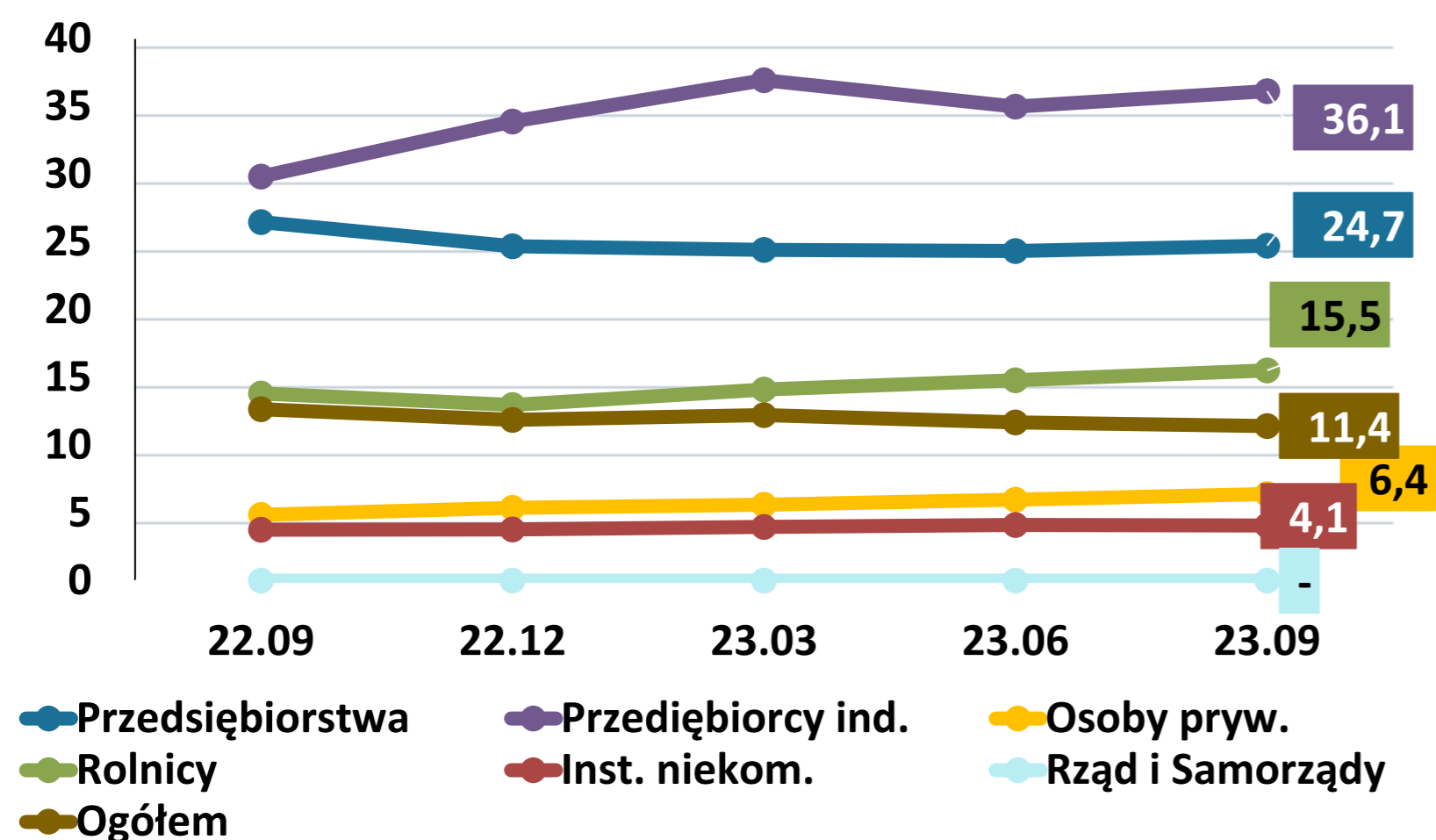
Należności brutto banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego zmniejszyły się w stosunku do września 2022 r. o 4,9% i wyniosły 10,6 mld zł, zaś w przypadku samego sektora niefinansowego zmniejszyły się o 7,2%, do 7,3 mld zł.

Najsilniejsze spadki dotyczyły należności od rolników, przedsiębiorców indywidualnych i osób prywatnych.

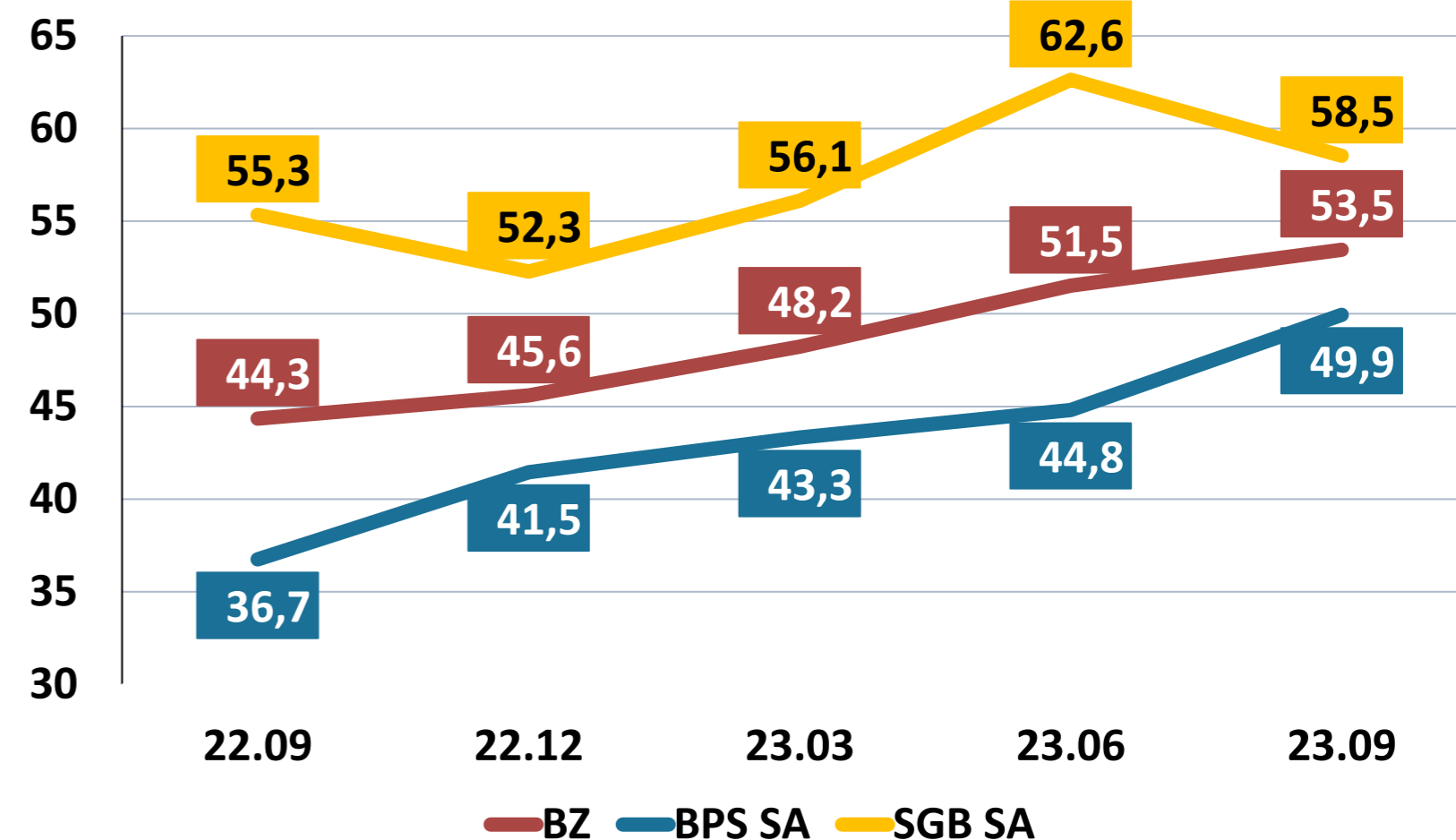

Banki Zrzeszające – ryzyko kredytowe

Udział należności zagrożonych – według podmiotów (%)

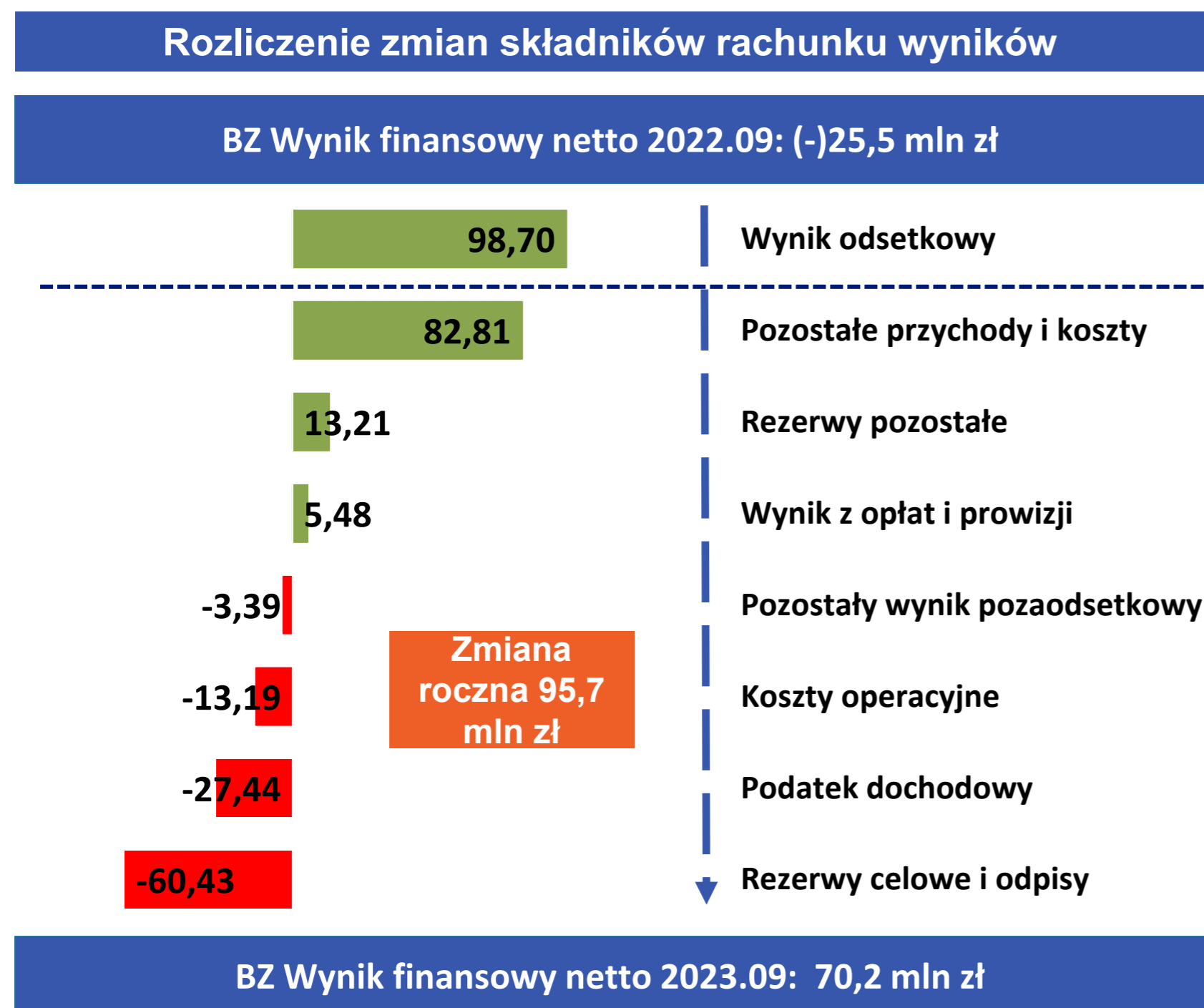

Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące do należności zagrożonych (%)

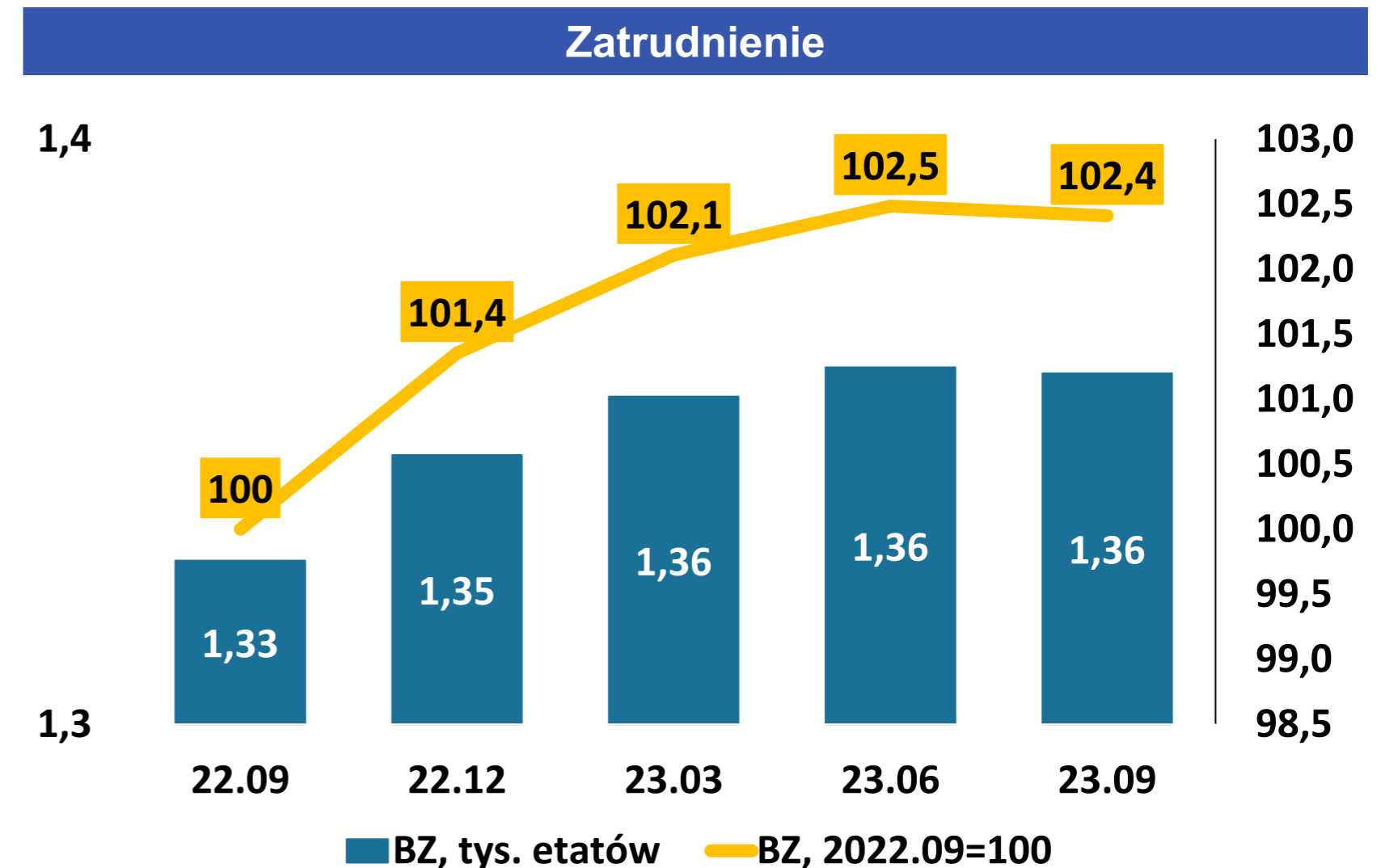
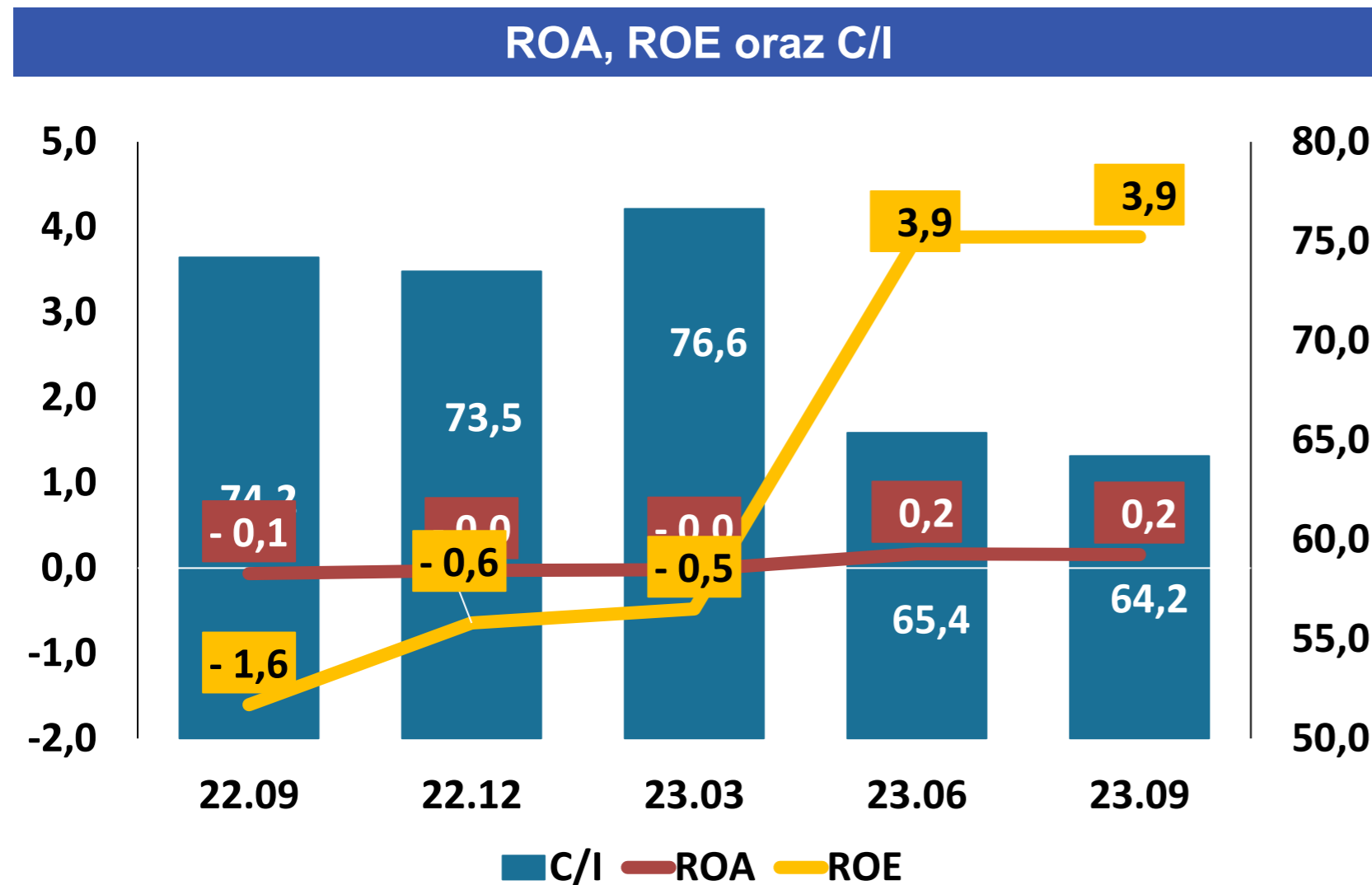
- Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego oraz samorządów poprawiła się w porównaniu do września 2022 r. (poprawa wskaźnika o 1,2 p.p.).
- Poziom wyrezzerwowania należności od sektora niefinansowego wzrósł do 53,5%.

Banki Zrzeszające - rentowność i efektywność

- Banki zrzeszające na koniec września 2023 r. wykazały łącznie zysk netto w kwocie 70,2 mln zł.
- Wynik finansowy jest o 95,7 mln zł wyższy niż we wrześniu 2022 r.
- Na zmianę pozostałych kosztów i przychodów wpłynęła głównie zeszłoroczna korekta (84,7 mln) z tytułu wakacji kredytowych, która została odniesiona jednorazowo w wynik z tytułu modyfikacji.

Banki Zrzeszające - zatrudnienie oraz placówki

- Zatrudnienie w bankach zrzeszających nieznacznie wzrosło.
- Liczba placówek (bez central) w stosunku do września 2022 r. obniżyła się o 4 i wynosiła 46.

Departament Bankowości Spółdzielczej

dbs@knf.gov.pl

Piękna 20, 00-549 Warszawa

www.knf.gov.pl